

GŁOS KATOLICKI

TYGODNIK
POLSKIEJ
EMIGRACJI

29 VIII i 5 IX 1993

Nr 30 (1608) Rok XXXV

FRANCJA 6,00 FF.

BELGIA 36 FB.

NIEMCY 1,80 DM.

KONKORDAT

między Stolicą Apostolską
a Rzeczpospolitą Polską

Stolica Apostolska i Rzeczpospolita Polska

- dążąc do trwałego i harmonijnego uregulowania wzajemnych stosunków;
  - biorąc pod uwagę fakt, że religia katolicka jest wyznawana przez większość społeczeństwa polskiego;
  - podkreślając posłannictwo Kościoła katolickiego, rolę odegraną przez Kościół w tysiącletnich dziejach Państwa Polskiego oraz znaczenie pontyfikatu Jego Świątobliwości Papieża Jana Pawła II dla współczesnych dziejów Polski;
  - zważywszy przełomowe znaczenie odzyskania niepodległości i suwerenności przez Państwo Polskie oraz w trosce o jego pomyślny rozwój;
  - stwierdzając doniosły wkład Kościoła w rozwój osoby ludzkiej i umacnianie moralności;
  - kierując się wymienionymi wartościami oraz powszechnymi zasadami prawa międzynarodowego, łącznie z normami dotyczącymi poszanowania praw człowieka i podstawowych swobód oraz wyeliminowania wszelkich form nietolerancji i dyskryminacji z powodów religijnych;
  - uznając, że fundamentem rozwoju wolnego i demokratycznego społeczeństwa jest poszanowanie godności osoby ludzkiej i jej praw;
  - uwzględniając nową strukturę administracyjną Kościoła w Polsce ustanowioną Bullą papieską *Totus Tuus Poloniae populus*, postanowiły zawrzeć niniejszy Konkordat, przy czym Rzeczpospolita Polska uwzględniła swe zasady konstytucyjne i ustawy, a Stolica Apostolska - dokumenty Soboru Watykańskiego II dotyczące wolności religijnej i stosunków pomiędzy Kościołem a wspólnotą polityczną oraz przepisy prawa kanonicznego.
- W tym celu Stolica Apostolska, reprezentowana przez Jego Ekscelencję Księdza Józefa Kowalczyka, Arcybiskupa Tytułarnego Heraklei, Nuncjusza Apostolskiego w Warszawie i Rzeczpospolita Polska, reprezentowana przez Jego Ekscelencję Pana Krzysztofa Skubiszewskiego, Ministra Spraw Zagranicznych, uzgodniły co następuje:

ARTYKUŁ 1

Rzeczpospolita Polska i Stolica Apostolska potwierdzają, że Państwo i Kościół katolicki są - każde w swej dziedzinie - niezależne i autonomiczne oraz zobowiązują się do pełnego poszanowania tej zasady we wzajemnych stosunkach i we współdziałaniu dla rozwoju człowieka i dobra wspólnego.

28 lipca 1993 roku w Urzędzie Rady Ministrów podpisano akt, który został zupełnie słusznie nazwany przez dziennikarzy aktem historycznym. Chodzi o Konkordat pomiędzy Stolicą Apostolską a Rzeczpospolitą Polską. W ceremonii uczestniczyli m. in. Prezydent Lech Wałęsa i delegat Ojca św. kard. Franciszek Macharski. Podpisy pod dokumentem złożyli Minister Spraw Zagranicznych Krzysztof Skubiszewski i Nuncjusz Apostolski w naszym kraju, arcybiskup Józef Kowalczyk.

Konkordat jest najwyższej rangi dokumentem układającym stosunki danego państwa ze Stolicą Apostolską. W ludzkim życiu istnieje cały obszar zagadnień nie przynależących jednoznacznie ani do sfery duchowej, ani materialnej. Stanowi to teren zbiegania się uprawnień Państwa i Kościoła. Jak uczy historia, wielokrotnie dochodziło tu do zatargów i sporów kompetencyjnych.

dokończenie na str. 4

Z KRAJU

□ Ojciec św. Jan Paweł spotkał się w Denver, stan Colorado z młodzieżą całego świata. Dni młodych zorganizowali tym razem katolicy USA. Wcześniej Jan Paweł II odwiedził Jamaikę i Meksyk. Prasa światowa relacjonowała podróż na czołowych stronach, w kraju dziennikarze interesowali się bardziej sprawami Rosyjskimi.

□ Władze wręczyły w tym roku 7 tys. tzw. *wiz administracyjnych* obcokrajowcom. Wiza taka nakazuje opuszczenie terytorium Polski w ciągu 48 godzin.

□ Sondaże twierdzą, że 5% próg wyborczy przekroczą PSL, UD, PC, SLD, ZChN, "S", BBWR, KPN. *Czarnym Koniem* może być wg komentatorów Unia Polityki Realnej - Janusza Korwina - Mikke, która bez problemu zarejestrowała swoje listy we wszystkich okręgach.

□ Najwięcej kandydatów do Senatu (100 miejsc) zgłosiły PSL, UD, KPN i SLD.

□ Prezesa Najwyższej Izby Kontroli, Lecha Kaczyńskiego pozbawiono rządowej informacji, o sytuacji, w krajowej bankowości. Tymczasem sektor bankowy przeżywa kryzys - brak kwalifikacji personelu, *koleżeńskie kredyty*, groźba bankructwa ponad 80 banków.

□ Loto, poza wzrostem temperatury, przyniosło w kraju wzrost bezrobocia. Bezrobotni stanowią 15,2% całej ludności czynnej zawodowo.

□ Na wybrzeżu szczecińskim plaga komarów. Komary skutecznie wypędziły wczasowiczów z plaż.

□ Prezydent Lech Wałęsa przebywał w województwie katowickim. Odwiedził m. in. Stację Uzdatniania Wody Wodociągu *Dzieńkowice*, jedną z najważniejszych inwestycji na Śląsku. W Katowicach złożył kwiaty na grobie Wojciecha Korfatego i spotkał się w Urzędzie Wojewódzkim z działaczami samorządowymi.

EDWARD RACZYŃSKI (1891-1993)

W dniu 30 lipca 1993 roku zmarł w Wielkiej Brytanii Edward Raczyński - ostatni przedwojenny ambasador Polski w Londynie, były Prezydent RP na Uchodźstwie, jeden z najbardziej cenionych mężów stanu przez brytyjski świat polityczny. Człowiek o wielkiej wiedzy i kulturze osobistej. Wzór prawdziwego patrioty, który zaskarbił sobie uznanie i szacunek nie tylko wśród Polaków. Był symbolem walki o niepodległość i niezawisłość Polski.

Edward Bernard Maria Raczyński urodził się 19 grudnia 1891 roku w Zakopanem, jako syn Edwarda-Aleksandra i Róży z Potockich. Po ukończeniu gimnazjum im. Sobieskiego w Krakowie, studiował w Lipsku, Londynie i Krakowie, gdzie uzyskał doktorat nauk prawnych. W 1918 r. wstąpił do Szkoły Podchorążych Piechoty w Ostrowiu-Mazowieckim z zamiarem poświęcenia się karierze wojskowej. W rok później jako znający języki obce został skierowany do kancelarii polskiej placówki wojskowej w Bernie. Pobyt w Szwajcarii zapoczątkował jego karierę dyplomatyczną. Kolejnymi placówkami była Kopenhaga, Londyn, Centrum MSZ Wydział Wschodni i Wydział Ustrojów Międzynarodowych. W latach 1932-1934 był przedstawicielem Rządu Polskiego przy Lidze Narodów w Genewie (uczestniczył w Konferencji Rozbrojeniowej). Od 1934 roku do zakończenia II wojny światowej pełnił funkcję ambasadora RP w Londynie, kierując jednocześnie od 1941 Ministerstwem Spraw Zagranicznych w rządzie premiera gen. Władysława Sikorskiego.

Objmując stanowisko kierownika MSZ - pisze E. Raczyński w swoim dzienniku - postawiłem sobie za zadanie na wewnątrz załatwienie niefortunnnych sporów w

naszej ekipie rządzącej, a nawet w jej organach wykonawczych, na zewnątrz zaś obronę naszych granic i praw oraz naszych ziomków wywiezionych do sowieckiego kraju w ramach podpisanego przez nas z Moskwą układu i w oparciu o naszych zachodnich sojuszników. Poczynione doświadczenia upewniły mnie rychło, że Moskwa wbrew swoim oświadczeniom nie zmieniła ani swoich celów, ani swoich metod i nie szuka przyjaźni polskiej, ani o nią dba. Dąży natomiast po dawnemu do opanowania naszego kraju i do poddania go całkowicie swojej woli, a następnie wchłonięcia. Jedyłą możliwą dla nas w ówczesnych okolicznościach metodą obrony było poprawne we formie a nieustępliwe w treści domaganie się od sowieckiego partnera wypełnienia wszystkich zobowiązań objętych układem. (...) Rzeczywistość, o ile dzisiaj wnosić mogą wyglądała tak: układ polsko-sowiecki doszedł do skutku z powodu presji angielskiej i amerykańskiej wywieranej na nas i na Moskali.

Edward Raczyński znacznie przyczynił się do zawarcia umowy z Wielką Brytanią dotyczącej kontynuacji rządu II Rzeczypospolitej (po upadku Francji) i utworzenia polskich sił zbrojnych na Zachodzie. Był łącznikiem pomiędzy prezydentem Władysławem Raczkiewiczem a rządem brytyjskim we wszystkich rokowaniach dyplomatycznych. Od 1951 r. był prezesem Rady Związków Federalistów Polskich. W 1954 wszedł w skład nowego organu tymczasowego zastępującego prezydenta tzw. Rady Trzech. W latach 1979-1986 pełnił funkcję prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej na Uchodźstwie. Edward Raczyński był autorem niezmiernie cennych źródełowo dla współczesnej historii Polski pamiętników. Zmarł 30 lipca 1993 roku w Londynie.

Dnia 6 sierpnia w Brompton Oratory odbyło się nabożeństwo żałobne celebrowane przez biskupa polowego WP gen. Sławoja Głodzia. W uroczystości oprócz najbliższej rodziny i przyjaciół zmarłego uczestniczyła dziewięcioosobowa delegacja rządowa z Polski. Rząd brytyjski reprezentowali Mark Lennox-Boyd, Nigel Thorpe i Leslie Dean. Z Francji przybył gen. Jean Mesnet, przedstawiciel armii francuskiej. W trzy dni później trumna z prochami byłego ambasadora i prezydenta RP spoczęła na katafalku w Archikatedrze Poznańskiej, gdzie odbyły się uroczystości pogrzebowe z udziałem prezydenta Lecha Wałęsy i premiera Anny Suchockiej. Pochowany został w Rogalinie, siedzibie rodu Raczyńskich.

Zbigniew A. JUDYCKI

LITURGIA SŁOWA

22 NIEDZIELA ZWYKŁA, ROK A

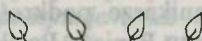
PIERWSZE CZYTANIE

Jr 20, 7-9

Czytanie z Księgi proroka Jeremiasza.

Uwiodłeś mnie, Panie, a ja pozwoliłem się uwieść; ujarzmiłeś mnie i przemogłeś. Stałem się codziennym pośmiewiskiem, wszyscy mi urągają. Albowiem ilekroć mam zabierać głos, muszę obwieszczać: **Gwałt i ruina!** Tak, słowo Pana stało się dla mnie każdego dnia zniewagą i pośmiewiskiem.

I powiedziałem sobie: **Nie będę Go już wspominał ani mówił w Jego imię.** Ale wtedy zaczął trawić moje serce jakby ogień nurtujący w moim ciele. Czyniłem wysiłki, by go stłumić, lecz nie potrafiłem.

DRUGIE CZYTANIE

Rz 12, 1-2

Czytanie z Listu świętego Pawła Apostoła do Rzymian.

Proszę was, bracia, przez miłosierdzie Boże, abyście dali ciała swoje na ofiarę żywą, świętą, Bogu przyjemną, jako wyraz waszej rozumnej służby Bożej. Nie bierzcie więc wzoru z tego świata, lecz przemieniajcie się przez odnawianie umysłu, abyście umieli rozpoznać, jaka jest wola Boża: co jest dobre, co Bogu przyjemne i co doskonałe.

EWANGELIA

Mt 16, 21-27

† Słowa Ewangelii według świętego Mateusza.

Jezus zaczął wskazywać swoim uczniom na to, że musi iść do Jerozolimy i wiele wycierpieć od starszych i arcykapłanów, i uczonych w Piśmie; że będzie zabity i trzeciego dnia zmartwychwstanie.

A Piotr wziął Go na bok i począł robić Mu wyrzuty: **Panie, niech Cię Bóg bronii! Nie przyjdzie to nigdy na Ciebie.**

Lecz On odwrócił się i rzekł do Piotra: **Zejdź Mi z oczu, szatanie! Jesteś Mi zawadą, bo nie myślisz o tym, co Boże, ale o tym, co ludzkie.**

Wtedy Jezus rzekł do swoich uczniów: **Jeśli kto chce pójść za Mną, niech się zaprze samego siebie, niech weźmie krzyż swój i niech Mnie naśladuje. Bo kto chce zachować swoje życie, straci je; a kto straci swe życie z mego powodu, znajdzie je. Cóż bowiem za korzyść odniesie człowiek, choćby cały świat zyskał, a na swej duszy szkodę poniósł? Albo co da człowiek w zamian za swoją duszę?**

Albowiem Syn Człowieczy przyjdzie w chwale Ojca swego razem z aniołami swoimi, i wtedy odda każdemu według jego postępowania.

LITURGIA SŁOWA

23 NIEDZIELA ZWYKŁA, ROK A

PIERWSZE CZYTANIE

Ez 33, 7-9

Czytanie z Księgi proroka Ezechiela.

To mówi Pan:

Ciebie o synu człowieczy, wyznaczyłem na stróża domu Izraela, abyś słysząc z mych ust napomienia, przestrzegał ich w moim imieniu. **Jeśli do występnego powiem: Występny musi umrzeć, a ty nic nie mówisz, by występnego sprowadzić z jego drogi, to on umrze z powodu swej przewiny, ale odpowiedzialnością za jego śmierć obarczę ciebie. Jeśli jednak ostrzegłeś występnego, by odstąpił od swojej drogi i zawrócił, on jednak nie odstępował od swojej drogi, to on umrze z własnej winy, ty zaś ocaliłeś swoją duszę.**

DRUGIE CZYTANIE

Rz 13, 8-10

Czytanie z Listu świętego Pawła Apostoła do Rzymian.

Bracia:

Nikommu nie bądźcie nic dłużni poza wzajemną miłością. Kto bowiem miłuje bliźniego, wypełnił Prawo. Albowiem przykazania: **Nie cudzołóż, nie zabijaj, nie kradnij, nie pożądaj** i wszystkie inne streszczają się w tym nakazie: **Miłuj bliźniego swego jak siebie samego.** Miłość nie wyrządza zła bliźniemu. Przeto miłość jest doskonałym wypełnieniem Prawa.

EWANGELIA

Mt 18, 15-20

† Słowa Ewangelii według świętego Mateusza.

Jezus powiedział do swoich uczniów:

Gdy twój brat zgrzeszy przeciw tobie, idź i upomnij go w cztery oczy. Jeśli cię usłucha, pozyskasz swego brata. Jeśli zaś nie usłucha, weź ze sobą jeszcze jednego albo dwóch, żeby na słowie dwóch albo trzech świadków opierała się cała sprawa. Jeśli i tych nie usłucha, donieś Kościołowi. A jeśli nawet Kościoła nie usłucha, niech ci będzie jak poganin i celnik.

Zaprawdę powiadam wam: Wszystko, co zawiążecie na ziemi będzie związane w niebie, a co rozwiążecie na ziemi, będzie rozwiązane w niebie. Dalej za prawdę powiadam wam: jeśli dwaj z was na ziemi będą, to wszystkiego użyje im mój Ojciec, który jest w niebie. Bo gdzie są dwaj albo trzej zebrani w imię moje, tam jestem pośród nich.

ŻYCIE KOŚCIOŁA

Z Listu Episkopatu Polski na 26.08.93
- Wielki Akt Zawierzenia
Narodu Matce Bożej

(...) Wpisani w trudne wybory codziennego życia, narażeni na inwazję propagandy liberalizmu moralnego, jako chrześcijanie stajemy wobec pytań: jak mamy żyć, kogo mamy słuchać, na jakim fundamencie budować jutro? Nie możemy uciec przed tymi pytaniami, gdyż stanowią one fundament naszych postaw chrześcijańskich i naszych oporów wobec różnorodnych postaw zła. Musimy sobie powiedzieć jasno, że Ewangelia, przekazywana w nauczaniu Kościoła, winna być jedyną racją postępowania każdego ucznia Chrystusa. Tu znów Maryja, Dziewica słuchająca Bożego Słowa, chce nam pomóc w czuwaniu nad losami tego Słowa w nas, by wydawało plon autentycznego życia chrześcijańskiego. (...)

Potrzebna nam dziś wielka praca nad sobą, ale też wielka modlitwa. Tyle razy powierzaliśmy nasz los naszej Pani i Królowej. Od Niej uczyliśmy się budowania na Bogu, więc i teraz powinniśmy się zdobyć na nowy akt bezgranicznego zawierzenia Matce Boga. Ona bowiem, jak mówi Sobór Watykański II, *przyświeca Ludowi Bożemu pielgrzymującemu jako znak pewnej nadziei i pociechy* (KK 69). Nowe czasy wymagają również nowych aktów zawierzenia, które mają nam uświadomić, że bez Boga nic nie możemy uczynić. Konieczny jest jednak taki akt oddania się Bogu, który będzie niejako owocem synodalnej refleksji i będzie podjęty przez cały nasz naród.

Dzieje zbawienia na polskiej ziemi naznaczone są wędrówaniem ku Jasnej Górze, gdzie dana nam przez Boga Maryja jest *szczególną pomocą i obroną* (...)

Nowy akt zawierzenia, jakiego dokonamy w dniu 26 sierpnia na Jasnej Górze, będzie podjęciem i odczytaniem papieskiego wskazania oraz potwierdzeniem woli wędrowania z Maryją, *daną jako*

dokończenie ze str. 1

By wykluczyć te niedogodności, dochodzi więc do zawarcia umowy zwanej konkordatem. Nazwy tej użył po raz pierwszy papież Mikołaj V w 1448 roku. Po wielu historycznych przemianach konkordaty są obecnie budowane, zgodnie ze wskazaniem Soboru Watykańskiego II, w oparciu o zasady niezależności i autonomii Państwa i Kościoła. Rozgraniczenie ich kompetencji następuje na zasadzie dobrowolnej umowy obydwu stron.

ARTYKUŁ 5

Przestrzegając prawa do wolności religijnej, Państwo zapewnia Kościołowi katolickiemu, bez względu na obrządek, swobodne i publiczne pełnienie jego misji, łącznie z wykonywaniem jurysdykcji oraz zarządzaniem i administrowaniem jego sprawami na podstawie prawa kanonicznego.

ARTYKUŁ 7

1. Urzędy kościelne obsadza kompetentna władza kościelna zgodnie z przepisami prawa kanonicznego.
2. Mianowanie i odwoływanie biskupów należy wyłącznie do Stolicy Apostolskiej.
3. Stolica Apostolska będzie mianować biskupami w Polsce duchownych, którzy są obywatelami polskimi.
4. W odpowiednim czasie poprzedzającym ogłoszenie nominacji biskupa diecezjalnego, Stolica Apostolska poda jego nazwisko do poufnej wiadomości Rządu Rzeczypospolitej Polskiej. Dłożone zostaną starania, aby to powiadomienie nastąpiło możliwie wcześnie.

Swój pierwszy konkordat zawarła RP ze Stolicą Apostolską w 1925 roku. Został on tuż po wojnie jednostronnie zerwany przez nowe komunistyczne władze. Była to strategia obliczana na złamanie katolicyzmu w Polsce. W schyłkowym okresie PRL władze chętnie widziałyby już swoje uwiarygodnienie poprzez umowę zawartą właśnie z Watykanem. Do tego podniesłego aktu doszło jednak dopiero w wolnej Rzeczypospolitej.

ARTYKUŁ 9

1. Wolne od pracy są niedziele i następujące dni świąteczne:
1) 1 stycznia - uroczystość Świętej

- Bożej Rodzicielki Maryi (dzień Nowego Roku),
- 2) drugi dzień Wielkanocy,
- 3) dzień Bożego Ciała,
- 4) 15 sierpnia - uroczystość Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny,
- 5) 1 listopad - dzień Wszystkich Świętych,
- 6) 25 grudnia - pierwszy dzień Bożego Narodzenia,
- 7) 26 grudnia - drugi dzień Bożego Narodzenia.

2. Rozszerzenie powyższego wykazu może nastąpić po porozumieniu układających się Stron.

Nowy konkordat składa się z 29 artykułów i wstępu, regulujących najważniejsze zasady relacji Państwo - Kościół. Nareszcie w oficjalnym dokumencie uzyskały potwierdzenie prawa katolików, które w minionym czterdziestoleciu były wielokrotnie kwestionowane.

Polski konkordat ma też wartość wzoru dla układania stosunków Państwa i Kościoła w krajach postkomunistycznych. Dziennikarze podkreślali, że 15 rok pontyfikatu Papieża Polaka przyniósł dla kraju dar, będący zwieńczeniem Jego troski o Ojczyznę.

ARTYKUŁ 11

Układające się Strony deklarują wolę współdziałania na rzecz obrony i poszanowania instytucji małżeństwa i rodziny będących fundamentem społeczeństwa. Podkreślają one wartość rodziny, przy czym Stolica Apostolska ze swej strony potwierdza naukę katolicką o godności i nierozzerwalności małżeństwa.

ARTYKUŁ 12

1. Uznając prawo rodziców do religijnego wychowania dzieci oraz zasadę tolerancji, Państwo gwarantuje, że szkoły publiczne podstawowe i ponadpodstawowe oraz przedszkola, prowadzone przez organy administracji państwowej i samorządowej, organizują zgodnie z wolą zainteresowanych naukę religii w ramach planu zajęć szkolnych i przedszkolnych.
2. Program nauczania religii katolickiej oraz podręczniki opracowuje władza kościelna i podaje je do wiadomości kompetentnej władzy państwowej.
3. Nauczyciele religii muszą posiadać

upoważnienie (missio canonica) od biskupa diecezjalnego. Cofnięcie tego upoważnienia oznacza utratę prawa do nauczania religii. Kryteria wykształcenia pedagogicznego oraz forma i tryb uzupełniania tego wykształcenia będą przedmiotem uzgodnień kompetentnych władz państwowych z Konferencją Episkopatu Polski.

4. W sprawach treści nauczania i wychowania religijnego nauczyciele religii podlegają przepisom i zarządzeniom kościelnym a w innych sprawach przepisom państwowym.

5. Kościół katolicki korzysta ze swobody prowadzenia katechezy dla dorosłych łącznie z duszpasterstwem akademickim.

Arcybiskup Józef Kowalczyk w przemówieniu podczas uroczystości podpisania dokumentu stwierdził, że jest on ważnym przyczynkiem do realizowania w codziennym życiu zasady wzajemnego poszanowania i współuczestnictwa w sprawach publicznych w warunkach prawdziwej wolności. Jest on niejako drogą do przekazywania motywów życia i nadziei obecnym i przyszłym pokoleniom. W tym duchu odczytujemy ten uzgodniony i podpisany zapis Konkordatu. W tym duchu podejmujemy też wspólne wysiłki pomnażające pokój w Polsce, ojczyźnie wszystkich Polaków. Słowa Nuncjusza zdają się mieć szczególne znaczenie w momencie, gdy w kraju zaczęła się polityczna walka, a świat spoglądać będzie na naszą społeczność dojrzałość.

ARTYKUŁ 28

Układające się Strony będą usuwać na drodze dyplomatycznej zachodzące między nimi różnice dotyczące interpretacji lub stosowania niniejszego Konkordatu.

Do historyczności momentu nawiązał także w przemówieniu Krzysztof Skubiszewski: *Istniejąca od dwóch tysiącleci Stolica Apostolska i tysiącletnie Państwo Polskie znowu wiążą się ze sobą w tej jakże dawnej i wypróbowanej formie prawnej, jaką jest Konkordat. Jest to pewien powrót, bo wiążujemy to, co zostało zerwane. Lecz przede wszystkim jest to wytyczenie drogi, którą pójdziemy.*

ARTYKUŁ 16

1. Opiekę duszpasterską nad żołnierzami wyznania katolickiego w czynnej służbie wojskowej, w tym również zawodowej, sprawuje w ramach ordynariatu połowego Biskup Polowy zgodnie z prawem kanonicznym i statutem

zatwierdzonym przez Stolicę Apostolską w porozumieniu z kompetentnymi władzami Rzeczypospolitej Polskiej.

2. Żołnierzom, o których mowa w ustępie 1, zapewnia się możliwość swobodnego uczestnictwa we Mszy św. w niedziele i święta, jeśli nie koliduje to z ważnymi obowiązkami służbowymi.

ARTYKUŁ 17

1. Rzeczpospolita Polska zapewnia warunki do wykonywania praktyk religijnych i korzystania z posług religijnych osobom przebywającym w zakładach penitencjalnych oraz opieki zdrowotnej i społecznej, a także w innych zakładach i placówkach tego rodzaju.

2. Osobom, o których mowa w ustępie 1, zapewnia się w szczególności możliwość uczestniczenia we Mszy św. w niedziele i święta oraz w katechizacji i rekolekcjach, a także korzystania z indywidualnych posług religijnych w zgodzie z celami pobytu tych osób w zakładach wskazanych w ustępie 1.

3. Dla realizacji uprawnień osób, o których mowa w ustępie 1, biskup diecezjalny skieruje kapelanów, z którymi odpowiednia instytucja zawrze stosowną umowę.

Przymiotnik *historyczny* przewijał się przez cały czas trwania uroczystości podpisania dokumentu. Mówiono m. in. i o takiej wyjątkowości tego dokumentu, że układającymi się stronami byli Polacy. Synowie tego samego narodu - jak zauważył arcybiskup Józef Kowalczyk na konferencji prasowej - reprezentowali dwa różne podmioty prawa międzynarodowego.

ARTYKUŁ 20

1. Kościół katolicki ma prawo swobodnego drukowania, wydawania i rozpowszechniania wszelkich publikacji związanych z jego posłannictwem.

2. Kościół katolicki ma prawo do posiadania i używania własnych środków społecznego przekazu, a także do emitowania programów w publicznej radiofonii i telewizji, na zasadach określonych w prawie polskim.

Znaczenie Konkordatu dla Polski trudno przecenić. Niepodległa od 4 lat Rzeczpospolita, wierna tradycji, posunęła naprzód, wg słów Ministra K. Skubiszewskiego, *wielką pracę państwową.*

Bogdan USOWICZ

ŻYCIE KOŚCIOŁA

pomoc i obrona naszemu narodowi, drogami nowej ewangelizacji ku jubileuszowi dwutysięcznego roku narodzin Jezusa Chrystusa. (...)

Kardynałowie, Arcybiskupi
i Biskupi Polscy

■ Zatwierdzony został projekt emblematu wizyty Ojca Świętego Jana Pawła II na Litwie, która odbędzie się w dniach 4-7 września br. Emblemat przedstawia kulę ziemską ze słowami: *Dajemy świadectwo Chrystusowi*, mapę Litwy oraz gołębicę - symbol Ducha Świętego.

■ Kard. Silvio Oddi skrytykował władze Włoch za wyrażenie zgody na budowę wielkiego meczetu oraz centrum islamskiego w Rzymie. Kardynał przypomina, że w wielu krajach islamskich chrześcijanie nadal nie mają prawa nawet do skromnego kościoła.

■ Instytut Biblijny przy Kościele ewangelickim w Jerozolimie uruchomił specjalną *chrześcijańską linię telefoniczną*, za pomocą której chrześcijanie z całego świata mogą prosić o modlitwę w miejscach uświęconych obecnością Chrystusa. Otwarcia *chrześcijańskiej linii telefonicznej* dokonał były prezydent USA Ronald Regan.

■ Z dokumentów kościelnych wynika, że 32 mln mieszkańców Brazylii żyje w skrajnym ubóstwie.

■ Prymas Polski poświęcił na międzynarodowym lotnisku Okęcie w Warszawie kaplicę pw. Chrystusa Dobrego Pasterza. Pierwsza kaplica tego typu powstała w 1950r. na lotnisku w Bostonie. Obecnie na lotniskach świata jest 120 kaplic.

Nawiązujemy do słów Pana Jezusa: *oddajcie co jest Boskiego Bogu, a co jest cesarskiego - cesarzowi*. Tą zwięzłą odpowiedzią Pan Jezus rozdzielił niejako dwa porządki: porządek Boski, Królestwo Boże, i porządek doczesny. Ten porządek doczesny podlega instytucjom doczesnym, podlega władzom doczesnym. Jest to porządek ekonomii, polityki. Pan Jezus te dwa porządki rozdzielił nie w tym znaczeniu, żeby były one całkowicie rozłączone i nic nie miały ze sobą wspólnego - tylko w tym znaczeniu, że jest pomiędzy nimi różnica i Ewangelia na tę różnicę wskazuje: na to, ażeby porządek Boski, to co się należy Bogu, nie został wchłonięty przez porządek doczesny, np. przez politykę. I wzajemnie, żeby nie dokonało się sprowadzenie tego porządku doczesnego, zwłaszcza władzy doczesnej, do wymiaru religijnego. Pan Jezus nie głosi teokracji. Głosi królowanie Boga, Królestwo Boga, ale to Królestwo Boga nie jest doczesną teokracją. Jest odwiecznym i eschatologicznym porządkiem bytowania całego stworzenia, a w szczególności ludzi. Otóż ta odpowiedź jest ważnym wskazaniem dla powołania i posługi kapłańskiej. Kapłan jest człowiekiem Bożym, homo Dei. Ma on wybrać Boga na swoje wyłączne dziedzictwo i służyć Bogu i temu, co Boskie w życiu ludzkim. Również w życiu społecznym, kulturalnym, ekonomicznym, politycznym - ma wszędzie tam przestrzegać tego Boskiego porządku. Ale realizacja tego porządku, bezpośrednia, należy do ludzi świeckich - to jest ich zadanie. Oni mają budować świat - dlatego nazywamy ich świeckimi. Trzeba, żeby ich świat był sprawiedliwy, żeby on był godny człowieka. Trzeba też, żeby był przygotowaniem człowieka do Królestwa Bożego. I tego strzeże kapłan. To jest jego posłannictwo, jego posługa, jego zadanie.

Módlmy się bardzo za kapłanów, za Ojczyznę naszą (...) Wyczuwają wszyscy, że wciąż potrzebna jest nam ta wielka, społeczna modlitwa, tak jak to było w przeszłości, kiedyśmy czuli nad sobą groźbę ustroju totalitarnego - ta wielka społeczna modlitwa dała nam siłę. Dzisiaj tej siły nie mniej potrzebujemy. Potrzebujemy właśnie po to, ażeby oddawać Bogu to, co jest Boskie, a cesarzowi, to, co jest cesarskie.

Audycja ogólna, 28 lipca 1993r.

POLSKIE SPRAWY

Bogdan DOBOSZ

➔ Przed sądem w Lublinie stanie jeden z morderców Ks. Jerzego Popiełuszki - Grzegorz Piotrowski. Jest on podejrzany o uprowadzenie w 1983 roku działacza opozycji Janusza Krupskiego i o przygotowania do innych tego typu zamachów.

➔ Polskę opuścił ostatni *zwarty oddział* wojsk rosyjskich. Z Legionowa wyjechała brygada łączności.

➔ Polska podpisała z Rosją umowę o budowie rurociągu, którym syberyjski gaz będzie przekazywany na Zachód. Budowa odcinka biegnącego przez Polskę ma się rozpocząć w przyszłym roku.

➔ Płk. Ryszard Kukliński, na którym ciąży komunistyczny wyrok za współpracę z CIA, nie zdecydował się na przyjazd do Polski 17 września. Kukliński został zaproszony przez J. Kaczyńskiego (PC) i b. ministra obrony J. Parysa (RTR).

➔ Chorzowski KONSTAL zbuduje dla Francuzów wagony do przewozu kontenerów pod kanałem La Manche. Kontrakt przewiduje dostawę 270 wagonów.

➔ UOP w Łodzi zaarrestował 21-letniego Polaka, który zaciągnął się do francuskiej Legii Cudzoziemskiej. Legioniście, który przyjechał do kraju na przepustkę, grozi za służbę w obcym wojsku, kara do 5 lat więzienia.

➔ W Koszalińskim rolnicy korzystając ze słonecznej pogody pracowali przy żniwach również w niedzielę. Deszcze uniemożliwiły dotychczas prace - w rozmięklej ziemi grzęzły ciężkie maszyny. Magazyny zbożowe woj. koszalińskiego nie otrzymały jeszcze ziarna z tegorocznych plonów.

➔ W Wiśle odbyła się inauguracja XXX Tygodnia Kultury Beskidzkiej. W festiwalu uczestniczą zespoły i grupy folklorystyczne z 18 państw, m. in. z Australii, Hiszpanii, Kazachstanu, Szkocji, Togo i Turcji.

PORADY PRAWNE

redaguje Wiesław Dyląg

Prawo do mieszkania kwaterunkowego po zmarłej osobie (w Polsce).

W związku z zamierzonym powrotem do Polski chciałabym starać się w przyszłości o mieszkanie kwaterunkowe zajmowane obecnie przez moją krewną w podeszłym wieku. Jak to zrobić?

Wstąpienie w stosunek najmu po śmierci najemcy lokalu mieszkalnego reguluje art. 691 Kodeksu cywilnego. Chodzi o lokale podlegające przepisom prawa lokalowego z 1974r. (Dz. U. Nr 30, poz. 105).

Aby starać się w opisanych wyżej warunkach o mieszkanie kwaterunkowe, należy po pierwsze, **posiadać w nim stale zameldowanie**, po drugie, **faktycznie je zamieszkiwać**. Uzyskanie zgody na stale zameldowanie jest możliwe w 2 przypadkach:

1) gdy stara się o to osoba bliska (wstępni, zastępn, małżonek, konkubinat, rodzeństwo, powinowaci do drugiego stopnia, przysposobiony lub dziecko przyjęte na wychowanie);

2) gdy osoba starająca się sprawuje nad najemcą opiekę na podstawie umowy zawartej przed urzędnikiem Wydziału Lokali i Budynków; organ ten sprawdza wcześniej konieczność, oraz warunki sprawowania opieki.

Po śmierci głównego najemcy, fakt wstąpienia w stosunek najmu ustala Sąd Rejonowy.

Do nabycia książka Poradnik polonijny.

Autor Wiesław Dyląg.

Wydawnictwo Besta Editions.

Cena 85F.

Pobył, obywatelstwo, prawo pracy, zasiłek, emerytura, prawo mieszkaniowe. Ponadto dział I adresy Instytucji, organizacji polonijnych, polskich lekarzy, tłumaczy...).

Informacje: tel. 40.58.16.84.

STWÓRCZY PLAN BOGA

XXV ROCZNICA UKAZANIA SIE (25.VII.68) ENCYKLIKI "HUMANAE VITAE"

Prorocze znaczenie tej encykliki, wydanej przez Papieża Pawła VI, każe powracać do jej podstawowych założeń, w celu wyjaśnienia nie tylko problemu miłości małżeńskiej, odpowiedzialnego rodzicielstwa, czy norm moralnych dotyczących etyki życia małżeńskiego, ale i szeregu fundamentalnych założeń całej etyki chrześcijańskiej. Z przebogatej treści, przybliżmy dzisiaj jedno z kluczowych jej pojęć: zagadnienie prawa naturalnego.

1. Przeprowadzona w encyklice argumentacja na rzecz uprawnień Kościoła do interpretowania prawa naturalnego, siłą swą czerpie z twierdzenia, że Chrystus Pan powierzył Kościołowi mandat nauczania całego prawa moralnego. Należy do niego nie tylko prawo ewangeliczne, ale również prawo naturalne, ponieważ na równi z prawem ewangelicznym, stanowi ono wyraz woli Bożej. Dlatego też *jego wierne przestrzeganie jest ludziom konieczne do zbawienia* (H.V. nr.4).

2. Dzisiaj wielu filozofów i teologów dowodzi, że zarówno istnienie jak i treść prawa naturalnego są nader wątpliwe, a tym samym bezużyteczne. Jedno jest pewne, że papież, będąc przez Boga upoważnionym interpretatorem prawa naturalnego, może określić i faktycznie sam określa, co przez to prawo rozumie, zgodnie z powierzonym sobie zadaniem. W tym względzie nie jest on związany z żadnym systemem filozoficznym. Zapożyczenia, jakich nie tylko Paweł VI, ale i wszyscy papieże dokonywali w określonych systemach filozoficznych, dotyczą wyłącznie pewnych fragmentów, czy terminów, które zostają wcielone w nowy, niezależny od wszelkiej filozofii kontekst doktrynalny i odpowiednio do jego potrzeb zmodyfikowane. Papież, gdy mówi o prawie naturalnym, pozostaje nadal na właściwej sobie teologicznej płaszczyźnie doktrynalnej, głosi naukę Kościoła i tę naukę określa. Dochodzimy tą drogą do wniosku, że papież przez prawo naturalne rozumieją obiektywny porządek moralny wpisany w rozumną naturę człowieka, niezależny od prawa pozytywnego, ustanowionego przez władzę państwową, stały i niezmienny, obejmujący wszystkich ludzi, zawierający nie tylko najogólniejsze idee i zasady moralne, ale też szczegółowe normy postępowania.

3. W wywodach Papieża na temat prawa naturalnego na czoło wysuwa się przede wszystkim jedna jego cecha, a mianowicie jego obiektywność. Z tego stanowiska papież widzi w prawie

naturalnym rzeczywisty, z realnego podłoża rozumnej natury ludzkiej wyrosły ład moralny, wyższy od woli poszczególnych jednostek czy nawet całych zbiorowości i od tej woli niezależny. Idea ta posiada dla Pawła VI ogromne znaczenie, ponieważ z nią wiąże się właściwe mu pojęcie prawdy moralnej. To, co tkwi w ramach obiektywnego prawa naturalnego i jest przez nie określone jako *dobro moralne* czyli *godziwe*, takim jest naprawdę, w rzeczy samej. To nie twór myśli jednostki czy społeczeństwa, ale od nich niezależny, dany człowiekowi przez jego Stwórcę, porządek moralny. Idea obiektywności prawa naturalnego staje się w ten sposób jednym z elementów niezmienności moralnej nauki Kościoła w tym zakresie. Ponieważ nie ustanowił on prawa naturalnego, ani też nie leży w jego mocy zmieniać jego nakazy, zadaniem Kościoła jest tylko strzec i tłumaczyć obowiązujące normy. Stąd encyklika ta jest wyrazem walki Papieża o autentyzm moralnej prawdy.

4. Zagadnienie etycznej regulacji poczęć jest wewnętrznie podporządkowane przekazywaniu życia, którego ostatecznym źródłem jest Pan Bóg. Życie ludzkie jest święte, ponieważ wprost zakłada stwórcze działanie Boga. Małżonkowie są natomiast administratorami planu ustalonego przez Stwórcę. Kiedy realizują swe odpowiedzialne rodzicielstwo, czynią to w łączności z obiektywnym porządkiem moralnym, pochodzącym od Boga.

A ten stwórczy, Boży plan, jawi się nam w samej naturze małżeństwa i w jego działaniach, z których rozum ludzki potrafi rozpoznać aspekty istotne, którymi są: oznaczanie jedności (stosunek płciowy winien być wyrazem miłości, znakiem wzajemnego oddania i miłości-daru z siebie; ma wyrażać i umacniać zespolenie i jedność małżonków) i oznaczanie rodzicielstwa (stosunek płciowy, mocą właściwej sobie celowości, łącząc małżonków, zmierza do przekazywania ludzkiego życia). Ten drugi aspekt, przekazywania życia, (zawarty w akcie niezależnie od osiągnięcia faktycznego zapłodnienia, gdyż nie płodność stosunku, lecz jego struktura jest konieczna dla wyrażenia w nim ładu moralnego), realizuje w sobie nie tylko elementy czysto biologiczne, ale skierowuje ten akt ku odpowiednim wartościom etycznym i wiąże go z nimi. Wartościami tymi są: życie nowej osoby ludzkiej i aktualizowa-

nie osobowej doskonałości małżonków. Akt małżeński, przyporządkowany tym wartościom, przyswaja sobie niejako tym samym ich treść moralną i nabiera dzięki temu sensu etycznego. Istotnie więc w stosunku seksualnym tkwi przedmiotowy ład, mający źródło w Bogu. Polega on na tym, że *stosunek małżeński łącząc najściślejszą więź męża i żonę, jednocześnie czyni ich zdolnymi do zrodzenia nowego życia, zgodnie z prawami zapisanymi w samej naturze mężczyzny i kobiety* (H.V. nr. 12). W tym samym numerze Papież dodaje: między tymi dwoma oznaczeniami (jedności i rodzicielstwa) istnieje *nierozerwalny związek ustanowiony przez Boga* (tamże). Dzięki temu, że struktura stosunku obejmuje te dwa istotne elementy (jedności i rodzicielstwa), symbolizuje ona strukturę małżeństwa, jako związku płodnej miłości, miłości płynącej *jakby z najwyższego źródła - z Boga, który jest Miłością i Ojcem* (H.V. nr. 8 i 9). Związek ten jest tak ścisły, że świadome pozbawienie stosunku jednego z tych elementów odbiera cały sens drugiemu elementowi, co sprawia, że stosunek przestaje być znakiem miłości.

Natura małżeństwa i jego celów, poznana rozumem ludzkim, jest fundamentem wymagań moralnych wobec małżonków, którzy zostali powołani do bycia współpracownikami Boga. Inteligencja ludzka rozpoznaje więc w tym, co stanowi istotę związku mężczyzny i kobiety w małżeństwie, plan Stwórcy; mówi się stąd o naturze małżeństwa, czyli o tym co istnieje w jego najgłębszej rzeczywistości i w jego zgodnych z naturą celowościach. Rozpoznając ten Boży plan wpisany w naturę małżeństwa, człowiek poznaje jakim jest jego powołanie w darze życia. Ponieważ jest stworzeniem, jego wolność nie może rościć sobie prawa, bez znieważania prawdy rzeczy, do własnego tworzenia porządku moralnego, lub decydowania o jego treści. Winien natomiast w sposób wolny zastosować się do porządku otrzymanego z i w swej naturze, gdzie jego rozum ten porządek odkrywa.

To tylko pewna próba przypomnienia kluczowego problemu encykliki. Oby rocznica jej ukazania, zachęciła do osobistego poznania tego dokumentu, który stał się filarem myślenia Kościoła na temat regulacji poczęć.

Ks. Wacław SZUBERT

WIERSZE KSIĘŻY

Jeśli sztuka poetycka pozostaje możliwością najdokładniejszego wyrazu duchowej wrażliwości człowieka, antologia poezji pisanej przez księży, budzić może tym większe zaciekanie ze względu na swą specyficzną perspektywę. Czy problem wzajemnej relacji sztuki i szczerości, istotny w każdej poważnej twórczości, w przypadku sztuki uprawianej przez księży, nabiera szczególnej ostrości? Czy dwa odmienne powołania pozwalają się pogodzić? Słowo, które jest powołaniem kapłana, to interpretacja czasu teraźniejszego w świetle Objawienia. Powołaniem poety jest osobista szczerość ujęta w rygory jego sztuki. Tom *Szaropolskie srebro*, przynosząc szeroki wybór współczesnej poezji polskiej pisanej przez księży, dodajmy - wybór, którego najważniejszym kryterium była wartość artystyczna tekstów, pozwala studiować te pytania. Przede wszystkim jednak pozwala się spotkać z poezją mądrą, przeżyta i przemyślana. W posłowiu pisze ksiądz Sochoń o autorach antologii: *Wierzą, że najważniejsze są*

miłość, dobroć, poświęcenie, pokora. I tak stają się nauczycielami. Zapomnieniu ulega dziś ta ważna funkcja poezji.

Antologia przedstawia utwory dwudziestu sześciu poetów, więc niemal wszystkich piszących księży, którzy przekroczyli próg książkowego debiutu lub na niego oczekują, od najbardziej znanych, jak Jan Twardowski, Janusz Stanisław Pasierb, Jan Sochoń, Wacław Oszajca czy Bonifacy Miązek, do najmłodszych, jak Michał Ziolo i Zenon Myszk. Nie zabrakło w tomie także wierszy autorów mieszkających od dawna poza Polską, obok wymienionego już księdza Miązka należy do nich Janusz Artur Ilnatowicz, Andrzej Wierciński i Kazimierz Wójtowicz.

Jest więc *Szaropolskie srebro*, w ponad dwadzieścia lat po wydanym w 1971 roku przez londyńską Oficynę Poetów i Malarzy, w opracowaniu ks. Miązka, tomie *Słowa na pustyni. Antologia poezji kapłańskiej*, najbardziej reprezentatywnym przeglądem nurtu polskiej liryki religijnej.

Religijność w antologii Sochonia uzyskuje zresztą inny wymiar niż w tomie ks. Miązka. *Szaropolskie srebro* nie jest bowiem *antologią poezji kapłańskiej*, lecz właśnie *wierszami księży*. Oznacza to przesunięcie głównego akcentu z tematyki określonej przez krąg sakramentalnego powołania na bogactwo i złożoność ludzkiej wrażliwości poetów-księży, twórców połączonych wspólną powołaniem, ale nie koniecznym rodzajem osobistego reagowania na świat. Tom daje więc wyraz religijności nie zawsze bezpośredni, niekiedy ukryty lub neutralny, co rozszerza skalę głosu tych wierszy i pozwala im dostrzegać także zwykłe, codzienne aspekty świata. Poezja zyskuje w ten sposób na konkretności, zaś doświadczenie religijne na kontekście pełnej rzeczywistości.

Maciej NIEMIEC

Szaropolskie srebro. Wiersze księży.
Wybór i postawie: ks. Jan Sochoń.
Wstęp: Stefan Sawicki.
Wyd. Archidiecezji Warszawskiej 1992
Str. 363.

K A I

KATOLICKA AGENCJA INFORMACYJNA

00-015 Warszawa,
Skwer Kardynała Wyszyńskiego 9,
telefon 389.771

Z wielką radością pragniemy poinformować, że od października tego roku, rozpoczyna swą działalność Polska Katolicka Agencja Informacyjna. Agencja ta, powołana z inicjatywy Konferencji Episkopatu Polski, chce służyć rzetelną i bezstronną informacją o Kościele i życiu religijnym.

O konkretnych naszych propozycjach informujemy na razie jeszcze w prowizorycznym biuletynie

Liczymy też na Waszą pomoc odnośnie dostarczania nam informacji, co dzieje się w Waszym ośrodku. Uważamy, że wszelkie wydarzenia religijne z Waszego terenu będą interesowały naszych odbiorców, gdyż składają się na bogactwo życia religijnego Kościoła. Prosimy więc o kontakt.

W imieniu Zarządu KAI
O. Jacek Zdrzałek CSsR

W dzisiejszej Polsce, w okresie powszechnych przemian, jakie przeżywają wszystkie środki społecznego komunikowania, potrzeba rzetelnej informacji religijnej uwidacznia się szczególnie silnie.

KATOLICKA AGENCJA INFORMACYJNA

powołana z inicjatywy Konferencji Episkopatu Polski - pragnie odpowiedzieć na to zapotrzebowanie. Służyć więc będzie wszystkim środkiem społecznego przekazu rzetelną i bezstronną informacją o Kościele i życiu religijnym.

W swej działalności KAI korzysta z doświadczeń takich agencji, jak amerykańska Catholic News Service, austriacka Kathpress, czy niemiecka Katholische Nachrichten Agentur.

KAI jest fundacją kierowaną przez dziennikarzy świeckich. Jej działalność koordynuje Rada Programowa, którą tworzą:

Biskup Józef Życiński,
Biskup Tadeusz Pieronek,
Biskup Jan Chrapek,
Biskup Stanisław Gądecki,
Biskup Jan Tyrawa.

KATOLICKA AGENCJA INFORMACYJNA o f e r u j e

1. Biuletyn WIADOMOŚCI, a w nim: FAKTY z życia Kościoła w Polsce i na świecie, POBLEMY Kościoła wobec podstawowych wyzwań współczesnego świata, DOKUMENTY Stolicy Apostolskiej i Kościoła lokalnego w formie krótkich streszczeń i omówień, INICJATYWY laikatu i wspólnot religijnych, WYDARZENIA z życia kulturalnego, ROZMOWY z osobistościami Kościoła.
  2. GORĄCĄ LINIĘ - codzienne serwisy informacyjne dla prasy oraz stacji radiowych i telewizyjnych.
  3. DOKUMENTACJĘ FOTOGRAFICZNĄ.
  4. Serię DOKUMENTY - najnowsze encykliki, adhortacje apostolskie, listy pasterskie Episkopatu i inne ważne dokumenty Kościoła.
  5. INFORMATORY na temat organizacji kościelnej, sanktuariów, statystyk życia religijnego w Polsce i na świecie, inicjatyw charytatywnych.
  6. DOSSIERS dla dziennikarzy zajmujących się problematyką religijną.
  7. Kasety AUDIO i VIDEO.
- Biuletyn WIADOMOŚCI oraz codzienny serwis informacyjny dostarczany będzie zainteresowanym redakcjom od listopada 1993 roku.

STRATEGIA FAKTÓW DOKONANYCH

Dalsze istnienie Szkoły Polskiej w Paryżu zależy w równym stopniu od możliwości finansowych państwa, co od dobrej woli zainteresowanych stron. Można by wówczas zastanowić się, czy Stacja Naukowa PAN w Paryżu musi utrzymywać na cele hotelowe zespół historycznych budynków Szkoły Polskiej przy ul. Lamandé. Być może wystarczający byłby dla tych celów obszerny budynek przy ul. Lauriston, tym bardziej, że duża część osób korzystających z jej pokoi gościnnych nie jest związana z nauką. Szkoła natomiast nie ma obecnie realnych szans znalezienia innego budynku w Paryżu.

W naszych trudnych warunkach należałoby poszukiwać porozumienia, tymczasem sprawa Szkoły Polskiej staje się centrum niepotrzebnego sporu. Jest jeszcze czas, by nie doszło do ostatecznego usztywnienia pozycji. Boimy się, że stosowanie przez dyrekcję Stacji PAN polityki faktów dokonanych, może doń doprowadzić.

Już za III Rzeczypospolitej, Stacja Naukowa PAN uzyskała w kraju pieniądze służące przekształceniu sporej części dawnych pomieszczeń szkolnych w pokoje hotelowe o wysokim standardzie. Nie wzięto natomiast pod uwagę wyraźnego wzrostu zainteresowania szkołą wśród Polonii. Decyzji o modernizacji pomieszczeń nie poprzedziła żadna dyskusja.

Stowarzyszenie *Szkoła Polska w Paryżu* zaproponowało oddanie zespołu budynków przy ul. Lamandé w gestię Ministerstwa Edukacji Narodowej. Uzналиśmy, że to Ministerstwo, które nadzoruje również szkolnictwo wyższe i kieruje dużą częścią stypendystów za granicę, mogłoby najlepiej pogodzić interesy oświaty i nauki.

Naszą propozycję chcielibyśmy poddać dyskusji. Dlatego sugerowaliśmy, by nie wszczynać następnej fazy modernizacji ostatniego z budynków, zanim nie

zostaną podjęte wiążące decyzje dla jego przyszłości.

W połowie lipca br. prace na ul. Lamandé zostały jednak podjęte, czyniąc bezprzedmiotową dyskusję o przyszłości Szkoły. W budynku, w którym mieści się obecnie zasadnicza część Szkoły, burzone są ściany, dzielone pomieszczenia, przemieszczane umywalki. Czy w ten sposób ma się rozstrzygnąć problem przyszłości Szkoły Polskiej w Paryżu?

Jeszcze nie jest za późno na przerwanie prac. Nigdy nie jest za późno na dyskusję. Zwracamy się dlatego z gorącym apelem do kierownictwa Polskiej Akademii Nauk o wydanie decyzji nakazującej natychmiastowe zatrzymanie robót w obiektach Szkoły.

Przewiduje się, że w nadchodzącym roku szkolnym, uczniowska społeczność przy ul. Lamandé może się jeszcze zwiększyć o jedną trzecią.

Tadeusz GIEYSZTOR
Prezes Stowarzyszenia
"Szkoła Polska w Paryżu"

BITWA O POLSKĘ (10)

Gdy stało się jasne, że misja utworzenia rządu przez Kiszczaka się nie powiedzie i lewica solidarnościowa prze do sojuszu z PZPR, Lech Wałęsa zareagował błyskawicznie. W poniedziałek 7 sierpnia PAP podała wiadomość, że przewodniczący *Solidarności* proponuje związkowego premiera i utworzenie rządu na bazie koalicji OKP z SD i ZSL. (...)

Gazeta Wyborcza, reprezentująca interesy lewicy solidarnościowej, donosząc o możliwości desygnowania Mazowieckiego na premiera nie potrafiła ukryć poirytowania i w tonie pełnym przekąsu donosiła: *choć wymienia się Bronisława Geremka i Jacka Kuronia, to najbardziej prawdopodobnym kandydatem jest Tadeusz Mazowiecki, polityk opozycyjny z 30-letnim doświadczeniem.* (...)

Polityczna wyobraźnia Mazowieckiego - pisał Jacek Kurski w *Konfrontacjach* - nie dopuszczał pomysłu, który przyszło mu później realizować. Jego polemiczne *spiesz się powoli* to właściwa puenta jego filozofii. Filozofii *przyczółka*, małych kroków, lekkiego kompromisu, kosmetycznych korekt zastanego układu oraz ignorowania atutu społecznej energii; wreszcie przekonanie, że społeczeństwo nie dorasta do wolności i demokracji. Dlaczego więc w sierpniu 89 r. Wałęsa zdecydował się na premierostwo Mazowieckiego? Wówczas, na okres przejściowy był to mistrzowski strzał przewodniczącego, ponieważ jego dawny doradca i polityk bardzo głębokiego kompromisu był do przyjęcia dla PZPR (było wiadomo, że nie zrobi krzywdy towarzyszom) i wpływowej lewicy solidarnościowej.

Trudno było sobie przecież wyobrazić, że Wałęsa wskaże na premiera z kręgu reformatorów PZPR czy lewicy solidarnościowej, a więc stron, które w tajemnicy przed nim się układały chcąc przająć władzę w swoje ręce. Dziwi tylko zbytne zadufanie lewicy laickiej, która liczyła, że nawet w układzie sojuszu z SD i ZSL im się dostanie fotel premiera.

Pierwszy, miodowy okres nowego, *naszego* rządu, przebiegał pod znakiem krystalizowania się układu *okrągłego stołu* i przegrupowania sił w obozie solidarnościowym, co było konsekwencją rozgrywki, która legła u źródeł tego rządu. To, odbywające się w ciszy sekretnych gabinetów, przeformowanie szyków było mało jasne dla społeczeństwa. Dla mieszkańców Polski 15 miesięcy Mazowieckiego to okres bałwochwalczego kultu osoby premiera. Faktycznie *pierwszy niekomunistyczny premier* miał na początku swej misji ogromne poparcie społeczne, sięgające 80 proc. Tyle, że zaprzepaścił i zmarnował ten kapitał zaufania. Wynikało to, po pierwsze, z kunktatorstwa Mazowieckiego, po drugie ze ślepego trzymania się kontraktu z Magdalenki. Każdy myślący człowiek widział, że układ sił towarzyszący *okrągłemu stolowi* się rozsypał. A mimo to, Mazowiecki z żółtym uporem i mozołem trzymał się ideologii dwuwładzy!

Dało to fatalne skutki. Propaganda rządowa szermowała chwytliwymi hasłami bez pokrycia. Powołano się na górnolotnie brzmiącą *filozofię rządu*, która sprawiła wrażenie inercji i niemocy.

Ukuto slogan o *powrocie do Europy*, który miał na celu wykazanie, że Polacy są poza Europą, że są ciemni i niezdolni do czegokolwiek. Z drugiej strony, utrudniano wejście do Rady Europy przez opóźnianie terminu wolnych wyborów parlamentarnych i utrzymanie za wszelką cenę istnienia niejawnych ponadpartyjnych struktur władzy w życiu publicznym.

Oslawiona *gruba kreska* odegrała fatalną rolę sankcjonując niemoralnie nadużycia, afery i zwiększając poczucie bezkarności. *Gruba kreska* wzmocniła zorganizowaną przestępczość i korupcję w najwyższym kręgu władzy, zmniejszyła wiarygodność *solidarnościowej* władzy w oczach opinii społecznej.

J.M. JACKOWSKI:
Bitwa o Polskę, str. 29-31

ZE ŚWIATA

- Ministerstwo Gospodarki Niemiec wstrzymało gwarancję na kredyty dla Rosji. Powodem jest niepłacenie przez Moskwę odsetek od poprzednich długów.
- Zmarł Król Belgii Baudouin I. Nowym monarchą Królestwa został jego brat książę Albert.
- Parlament Czech uchwalił, a prezydent Havel podpisał, dekret o uznaniu *Komunistycznej Partii Czechosłowacji za organizację zbrodniczą i godną potępienia*.
- Koszt demontażu instalacji broni nuklearnej na Ukrainie wyniesie 3 mld \$.
- Prezydent Bill Clinton mianował szefem amerykańskich sił zbrojnych gen. Johana Shalikashvili. Generał z pochodzenia Gruzin, urodził się w 1936 roku w Warszawie z matki Polki.
- ONZ grozi kolejny kryzys finansowy. Państwa członkowskie Narodów Zjednoczonych zalegają ze składkami.
- Nowa ustawa regulująca pobyt cudzoziemców w Austrii grozi wydaleniem z tego kraju ok. 100 tys. emigrantów.
- Bezrobocie na Węgrzech wynosi 13% ludności czynnej zawodowo.
- Chiny zamknęły 1000 stref gospodarczych, którym przyznano ulgi rozwojowe. Władze zezwoliły na istnienie jedynie 30 obszarów o względzie liberalnych przepisach, które jednak będą poddane ścisłej kontroli.

□ Chorwacja, z ramach dejugosławizacji kraju, zmieniła nazwę waluty z dinara na kunę.

REPETA

Z WKŁADKĄ MIĘSNĄ...

Jeszcze na dobre nie rozkręciła się kampania wyborcza, a już niektórzy politycy (Borusiewicz) i komentatorzy (n.p. niżej podpisany) zastanawiają się, jak długo utrzyma się nowy parlament... Mają, w istocie, ku temu powody. Krótka kampania wyborcza, przypadająca ponadto w okresie urlopowym, minimalizuje zainteresowanie wyborami. Badania opinii publicznej wskazują na razie, że frekwencja wyborcza może być niższa niż 45 procent... Środowiska umiarkowane, centroprawicowe i prawicowe od udziału w wyborach odstręczać może fakt, że właściwie - w wyniku ugody w Magdalence - pieniądze, wpływy i prasa dostały się w ręce lewicy, co widać wyraźnie nie tylko przecież w trwającej już kampanii. Głosy orientacji centroprawicowych i prawicowych przebijają się do opinii publicznej z najwyższym trudem.

Prezydencki BBWR mało kto identyfikuje z centroprawicą; prezydencka próba *przestąpienia* z lewej nogi na prawą (jeśli w ogóle BBWR jest taką próbą...) nie jest wyrazista ani przekonująca. W tej sytuacji wynik wyborów wydaje się przesądzony na korzyść lewicy (obawę taką wyraził sam Pan Prezydent), do której Prezydent zaliczył Socjaldemokrację RP, Polskie Stronnictwo Ludowe, Unię Demokratyczną (zjadadle atakującą Kościół i katolicyzm, chroniącą troskliwie b. komunistów!) i Konfederację Polski Niepodległej.

Cóż więc może się stać po wygranych przez lewicę wyborach?

Albo lewica przejmie prokapitalistyczny program reform (co nakazywałaby ekonomiczna logika) - ale wówczas stanie w opozycji wobec własnego elektoratu, albo realizować będzie to, co stara się realizować dotąd: ochronę swego stanu posiadania, wywalczonego ugodą w Magdalence, co z kolei spowolni proces reform i pożądaných ich efektów. Bardziej prawdopodobna wydaje się ta druga możliwość, gdyż

dzisiejsi polscy kapitaliści - w większości b. nomenklatura oraz kręgi związane z SB - nie mają żadnych specjalnych powodów, by dopuszczać do uczciwej konkurencji szersze warstwy ludności. No a altruizm czy solidaryzm społeczny nie jest silną stroną b. komunistów... Akceptacji niezbędnych rezygnacji ze *zdobyczy socjalizmu*, jakich wymaga okres transformacji systemu socjalistycznego w rynkowy, mogłaby zażądać od społeczeństwa tylko ciesząc się jego zaufaniem ekipa rządząca. Jak jednak wynika ze słów Pana Prezydenta (*Gdy lewica wygra wybory - naród wyjdzie na ulicę*) sam prezydent wątpi, czy wyborcze zwycięstwo lewicy odzwierciedlać będzie rzeczywiście wolę narodu... Wynikało by stąd, że to prawica cieszy się tym niezbędnym zaufaniem. Ta jednak - o paradoksie! nie ma dziś w Polsce środków finansowych, aby nawiązać przedwyborczą kampanię ze społeczeństwem (przypomnijmy, że w Polsce nie ma dziś ani jednego dziennika prawicowego czy centroprawicowego!).

BBWR-owska inicjatywa Pana Prezydenta wskazuje więc, iż będzie on chciał po wyborach odtworzyć rządzącą dziś koalicję (Unia Demokratyczna, Kongres Liberalno-Demokratyczny, Zjednoczenie Chrześcijańsko Narodowe plus własny BBWR), oraz przy pomocy tych ugrupowań wygrać przyszłe wybory prezydenckie. Zamyśl to politycznie bardzo interesujący (spotkanie liderów tych ugrupowań u bp Gocłowskiego zdaje się potwierdzać tę sugestię) ale warto uwzględnić fakt, że ten trzon polityczny (bez BBWR) tracił zaskakująco szybko popularność w schyłkowym okresie istnienia parlamentu. Widocznie nie był jeszcze dostatecznie centroprawicowy, aby cieszyć się niezbędnym zaufaniem narodu. Czy więc powiedzie się ta *repeta*, z BBWR jako *wkładką mięsną*? Nie ma chyba komentatora, który ryzykowałby dziś odpowiedź.

Marian MISZAŁSKI

Kronika polonijna

Redaguje Zbigniew A. Judycki

■ POLSKA

Pod patronatem Ministra Kultury i Sztuki odbędzie się po raz pierwszy w Polsce (w dniach 7-13 września 1993r.) Światowe Forum Prasy Polonijnej. Miejscem tego Forum został wybrany Tarnów. Wybór ten nie był przypadkowy, zdecydowały o nim z jednej strony wieloletnie tradycje emigracji mieszkańców Galicji, z drugiej zaś - olbrzymi dorobek regionu tarnowskiego w zakresie organizacji samorządowych, środowisk samorządowych, środowisk lokalnych i komunikacji społecznej w latach 1989-93. W Forum obok wydawców prasy polonijnej wezmą także udział wydawcy pism lokalnych i regionalnych z całej Polski. W bogatym programie Forum przewidziano dla uczestników m.in. zwiedzanie zabytków Krakowa i Warszawy, uczestnictwo w paradach i prezentacjach folkloru różnych regionów Polski, spotkanie z tarnowskim środowiskiem biznesu oraz wizyty w redakcjach pism centralnych.

Z okazji Światowego Forum - Wojewoda Tarnowski, Fundacja "Ziemia" i Wojewódzki Ośrodek Kultury w Tarnowie ogłaszają konkurs literacki "Powroty do źródeł". Do konkursu zaproszeni są dziennikarze pracujący i współpracujący z wydawnictwami polonijnymi. Konkurs dotyczy wspomnień, z miejsc rodzinnych, z kraju dzieciństwa, młodości, z Polski. Chodzi zarówno o zapis wspomnień emigrantów w pierwszym pokoleniu jak i o zapis spotkań z Polską, kolejnych pokoleń Polaków spoza granic kraju. Prace konkursowe w trzech egzemplarzach, o dowolnej objętości, opatrzone godłem, należy złożyć w Biurze Organizacyjnym w dniu inauguracji Forum (33-100 Tarnów, ul. Rynek 16).

W maju 1992 roku odsłonięty został w Zabrzu pomnik poświęcony żołnierzom, Synom Śląska, poległym na Monte Cassino. Na pomniku tym znajduje się tablica ku czci abpa Józefa Gawliny, Biskupa Polowego Wojsk Polskich i Opiekuna Emigracji.

Oficyna "BGW" w Warszawie wydała książkę Edwarda Piszka pt. *Jak zostałem milionerem*. Amerykanin polskiego pochodzenia, przemyslowiec, założyciel m.in. Fundacji Kopernikańskiej w Filadelfii, współpracujący dziś z krajem w wielu dziedzinach, opowiada interesująco o swojej drodze życiowej, którą rozpoczął z kapitałem... 350 dolarów.

■ BIAŁORUŚ

Na Białorusi ukazuje się od roku niezależne pismo dla młodzieży polonijnej pt. "Cudowna podróż" (adres redakcji: Białoruś, 230027 Grodno, ul. Repina 5-18). Poniżej drukujemy fragmenty listu redaktora naczelnego Włodzimierza Małaszkiwicza skierowanego do redakcji "Przekroju". (...) Na Białorusi w samym tylko obwodzie grodzieńskim, mieszka prawie dwa razy tyle Polaków, co na całej Litwie. Na tej ostatniej, po wojnie przetrwało szkolnictwo polskie, wyższe uczelnie, prasa, radio... Natomiast na Białorusi kultura polska została zniszczona do cna. Wszystko przychodzi zaczynać od zera. (...) Wszyscy bardzo chętnie wspierają działalność Polaków na Litwie, a zupełnie zapominają o Polakach na Białorusi. Nie mówię, że Polakom na Litwie nie jest potrzebna pomoc, ale Polacy na Białorusi są w stokroć gorszej sytuacji. Nie powstała żadna fundacja, która pomagalaby nam w naszej odrodzeniowej działalności. Pilnie poszukujemy ludzi, którzy zechcieliby pomóc młodzieży polskiej na Białorusi. Każda propozycja i każdy grosz są mile widziane. Na przykład, jakby ktoś chciał założyć u nas drukarnię, już dzisiaj gotowi jesteśmy do rozmów. Jest nam potrzebny komputer dla składu i łamania nie tylko periodyków, ale i książek. Papier i drukarnię mamy. Potrzebna jest firma, która zechciałaby wykształcić ludzi do pracy na komputerach (...).

■ NIEMCY

Znana polska aktorka Barbara Kwiatkowska, pracująca od połowy lat 60 na Zachodzie (obecnie mieszka w Monachium) uczestniczyła w otwarciu Festiwalu Filmów Krótkometrażowych w Polsce. Barbarze Kwiatkowskiej towarzyszył w podróży mąż - sławny jazzman z Monachium Leszek Żądło, który koncertował przed publicznością polską

Dwa ostatnie numery miesięcznika *Opole* przynoszą ciekawe artykuły z zakresu biografistyki polonijnej pióra prof. Stanisława Niciej. Pierwszy z nich to próba portretu pisarki emigracyjnej zamieszkałej w Portugalii - Marii Danilewicz Zielińskiej, obchodzącej w br. 85 rocznicę swoich urodzin. Drugi szkic ukazuje natomiast wybitną polską pisarkę, Irenę Baczkowską, zamieszkałą w Londynie.

■ USA

Ewa Matysek, absolwentka Warszawskiej

Akademii Sztuk Pięknych (od kilkunastu lat mieszkająca w Stanach Zjednoczonych) odniosła ostatnio duży sukces, wygrywając konkurs na przeprowadzenie prac konserwatorskich przy malowidłach ściennych w słynnym, kasynie gry na wyspie Catalinie u wybrzeży Południowej Kalifornii.

W wieku 71 lat zmarł w Los Angeles Tadeusz Danielewski. Uczestnik powstania warszawskiego, następnie więzień niemieckiego obozu pracy. Po wojnie jako reżyser i aktor pracował w Niemczech z angielskimi i polskimi estradami wojskowymi. Słuchacz Londyńskiej Królewskiej Akademii Dramatu. Od 1948 w Stanach Zjednoczonych, gdzie kontynuował naukę na trzech uniwersytetach uzyskując dyplomy z zakresu teatru, filmu i telewizji. Pod koniec lat (50-tych założył Studio Aktorskie w Nowym Jorku z filią w Los Angeles. W 1967 zdobył (zespołowo) nagrodę Emmy za film dokumentalny *Africa*. Adaptacja filmowa *Nie ma wyjścia* Sartre'a przyniosła mu w 1962 roku dwa Złote Niedźwiedzie na festiwalu berlińskim. W latach 1977-88 prowadził wykłady z teatru i filmu na uniwersytecie w Provo. Następnie wykładał na uniwersytecie w Los Angeles. Był członkiem Akademii Filmowej. ("Przekrój")

Wśród najbogatszych Polaków prowadzących swoje interesy za granicą wiodą Barbara Piasecka-Johnson, której majątek osobisty ocenia się na około 600 mln dolarów a obecna wartość rynkowa koncernu Johnson and Johnson, w którym ma znaczący pakiet akcji, sięga 26,5 mld dolarów, oraz Henryk de Kwiatkowski, który swój stan posiadania ocenia na 200 mln dolarów. Henryk de Kwiatkowski w Stanach Zjednoczonych pojawił się w 1960 roku, mając za sobą pobyt w syberyjskim łagrze, walkę w barwach lotnictwa angielskiego podczas II wojny światowej oraz studia w Cambridge. Pierwszy milion dolarów zarobił pośrednicząc w sprzedaży samolotów Dakota z Brazylii do Argentyny.

■ IZRAEL

W gronie bogatych Polaków mieszkających i prowadzących interesy za granicą znajdują się także Bogusław Bagsik i Andrzej Gąsiorowski, którzy wyjechali do Izraela po wybuchu tzw. afery Art-"B". Obaj mają obywatelstwo izraelskie i są udziałowcami "Paz Holding", firmy "Sahar" oraz "B&G Holding", który tworzą 43 firmy działające na całym świecie. Ich majątek szacowany jest na 155 mln dolarów. ("Wprost")

■ WŁOCHY

Według obliczeń władz imigracyjnych w centralnych Włoszech przebywa obecnie około 30 tysięcy obywateli polskich.

DZIEŃ DZIATWY

wanych było 20 parafii (wg. kolejności zgłoszeń: Roubaix, Dechy, Escaudain, Lens, Marles, Noeux-le-Mines, Montigny, Hudain, Noyelles, Bruay, Méricourt, Dunkerque, Rouvroy, Auby-Leforest, Dourges, Divion, Wingles, Harnes, i dwie parafie z Paryża). Mszy świętej przewodniczył i homilię wygłosił Ks. Rektor Stanisław Jez. W liturgicznej asyście uczestniczyło 22 kapłanów.

Od wielu już lat, pierwsza środa po Zesłaniu Ducha Świętego, gromadzi w Vaudricourt dzieci z katechizmu i ich opiekunów. Tegoroczny Dzień Działwy (2.06.93.), był równocześnie świętem 35-lecia Krucjaty Eucharystycznej w naszych wspólnotach parafialnych, szczególnie Nord i Pas-de-Calais, obchodzonym pod hasłem *Przez Dziecko do Boga*.

Przygotowaniem technicznym zajął się zarząd Krucjaty Eucharystycznej, z Prezesem P. Bolesławem Natankiem na czele. Dekoracje i oprawę liturgiczną przygotowały siostry zakonne. Mimo wyjątkowo brzydkiej pogody, do Vaudricourt przyjechało prawie tysiąc osób (ponad 700 samych dzieci). Reprezento-

Po obiedzie rozpoczęły się rozgrywki piłki nożnej, przeprowadzone w bardzo trudnych warunkach, konkurs rysunkowy (pt. *Papież Jan Paweł II*), w którym brało udział ponad 50 dzieci, konkurs katechetyczny - w zmaganiach uczestniczyło 62 dzieci, pod 300 dzieci *lowiło prezenty*, a reszta śpiewała i bawiła się pod przewodnictwem Zygmunta Golonki i Małgosi Sławek z Paryża. Spotkanie dzieci, rodziców i opiekunów zakończyło się wręczeniem nagród zwycięzcom i losowaniem wyjazdu do Lourdes, z biletów tomboli Krucjaty Eucharystycznej, sprze-

dawanej w ciągu roku w parafiach. Wszyscy życzymy sobie kolejnego *Dnia Działwy* w Vaudricourt, a wiele dzieci spotka się wkrótce w Stella Plage, na *Week-end'dzie* -31.08 do 2.09.93.

Króluj nam Chryste!

Ks. Józef WĄCHAŁA SChr.

BRACTWO ŻYWEGO RÓŻAŃCA

Zarząd Bractwa Żywego Różańca przypomina o:

- 1) Pielgrzymce do Dadizelle - 14 września. Msza św. o godz. 10.30; nieszpory o godz. 15.00.
- 2) Dniu skupienia dla okręgu Douai - 28 września w Roubaix.
- 3) Dniu skupienia dla okręgu Bruay - 30 września.
- 4) Pielgrzymce do Bonsecourt - 30 września - okręg Lens.
- 5) Związkowym Dniu Skupienia w Vaudricourt - 26 października.
- 6) O opłatku związkowym - 29 stycznia w Lens.

Ponadto, pragnie poinformować Czytelników Głosu Katolickiego, iż 8 czerwca br. odbył się w Lens, Wolny Zjazd Związku Bractw Różańcowych we Francji. Na zjazd przybyło 70 delegatek, reprezentujących 25 Bractw. Zjazd rozpoczęło koncelebrowaną Mszą św. w kościele Millenium, pod przewodnictwem Ks. prał. Stanisława Jez, rektora PMK we Francji, który też wygłosił okolicznościową homilię.

Mszę św. koncelebrowali księża; Ks. K. Kuczaj - dyrektor Związku, Ks. J. Guzikowski, Ks. J. Osieński - prowincjałowie; Ks. dziekan R. Ankiński, Ks. J. Bojda, Ks. J. Pająk, Ks. J. Przybycki, Ks. A. Ptaszkowski, Ks. M. Rybczyński, Ks. A. Skomorowski, Ks. St. Zyglewicz, Ks. J. Wąchała. Na sali obrad główny referat, po którym nastąpiła ożywiona dyskusja, wygłosił Ks. Rektor P.M.K.. Oprócz sprawozdań, komunikatów i zaplanowa-

nych akcji, poprzez tajne głosowanie, wybrano następujący zarząd Związku:

prezeską - powtórnie: P. Alina Jankowska z Evin-Malmaison,
v-prezeską - P. Janina Taczała z Roubaix,

sekretarką - P. Wanda Konieczna z Carvin,
zastępczynią - P. Raymunda Michalska z Noyelles sous Lens,
skarbniczką - P. Jadwiga Małecka z Bruay
zastępczynią - P. Krystyna Jasiak z Bruay
Rewizorki kasy - Panie: Kosińska (Bruay), Tworek (Lens) i Wiśniewska (Douai).

Odświętne Waziers

Gdy zaproponowano mi 26 czerwca wyjazd z małżonką do Waziers, na uroczystość bierzmowania polskich dzieci z tej parafii, nigdy nie przypuszczałem, że będę świadkiem tak podniosłej manifestacji religijno-patriotycznej.

Pięknie ozdobiony kościół Notre-Dame

de Mineurs był wypełniony rodzinami oraz dziećmi odświętnie ubranymi, zdyscyplinowanymi i doskonale przygotowanymi do aktu bierzmowania przez energicznego i pełnego zapału, proboszcza ks. Franciszka Wojtyłę.

W czasie Mszy świętej koncelebrowanej przez Ks. Biskupa Szczepana Wesołego w asyście Ks. Rektora Stanisława Jeża i Ks. Fran-

ciszka Wojtyłę - Ks. Biskup udzielił Sakramentu bierzmowania. Można było wyczuć, że dzieci zdają sobie sprawę z ważności tego aktu oraz z zobowiązania do wytrwania w wierze przekazanej przez rodziców.

Ks. Biskup w języku polskim, a Ks. Rek-

tor w języku francuskim podkreślili znaczenie aktu bierzmowania. Dwujęzyczny apel był już wyrazem koniecznego dostosowania się do życia w dwu kulturach.

Liczne dzieci z sercem uczestniczyły w modlitwie powszechnej. Chór Górników pięknie wykonanymi pieśniami nadał jeszcze bardziej uroczysty charakter całej ceremonii, a grupa *Polonia*, w strojach narodowych, zaznaczyła swoje przywiązanie do starych tradycji wyniesionych z Kraju.

Nie wiem jak podobne uroczystości odbywają się w innych polskich parafiach. Gdyby były równie wspaniałe, można by być dumnym z polskiej emigracji we Francji.

I na zakończenie jeszcze jedna charakterystyczna polska cecha, to jest gościnność. Doświadczyliśmy jej w domu państwa Jędrzejczaków, ugoszczeni wspaniałą i spędzoną w serdecznym nastroju kolacją.

Stanisław ŁUCKI.

Luxemburg

1.) Pielgrzymka Maryjna do Kayl

Luksemburska Polonia od blisko 40 lat corocznie 15 sierpnia spotyka się przy grocie M.B. z Lourdes w Kayl. Grotę wybudowali górnicy z wdzięczności za ocalenie życia z katastrofy w kopalni.

Polacy przybywają, by złożyć hołd Niepokalanej, w dniu Jej Wniebowzięcia, który zbiega się z rocznicą Cudu nad Wisłą i świętem żołnierza polskiego.

W tym roku pielgrzymka do Kayl nabrała dodatkowego splendoru. Misjonarze Oblaci M. N., którzy przed 60 laty wraz z

luksemburskim duszpasterzem polskim złożyli swoje pierwsze śluby zakonne, koncelebrowali pielgrzymkową Mszę św. Dwóch przybyło z Kanady, jeden z Austrii, reszta z Polski. Dołączyli do nich duszpasterze z Lotaryngii. Z Vaudricourt przybył brat Leon Klamecki, który również obchodzi 60-lecie życia zakonnego. Wspólnocie obłackiej przewodniczył O. prowincjał Józef Osiński.

Uroczystość rozpoczęła się o godzinie 15.00. W czasie Mszy św. śpiewał chór pod wytrawnym kierownictwem p. Trendy z Konacker. Okolicznościowe kazanie wygłosił ks. Tadeusz Franków z Poznania.

2.) Duszpasterska Rada Misji

W sobotę 12 czerwca 93r. ukonstytuowała się Rada Duszpasterska Polskiej Misji Katolickiej w Luksemburgu. Na przewodniczącą Rady wybrano p. Janinę Hohengarten. Wiceprzewodniczącym został p. inż. Krzysztof Midia, który równocześnie przejął dział nauczania języka polskiego. Funkcję sekretarki powierzono p. Marcie Domzalskiej.

W przygotowaniu jest dział liturgiczny, charytatywny i opieki nad chorymi oraz dział imprez i spotkań.

ks. Konrad STOLAREK O.M.I.

Kościół Domowy

Ruch *Kościół Domowy*, istnieje w Polsce od prawie dwudziestu lat. Powstał on w oparciu o zasady, znanego w Polsce, ruchu *Światło-Życie* oraz francuskiego *Equipes de Notre-Dame*. Obecnie, kręgi KD można spotkać w całej Polsce. Jeszcze niedawno obliczano je na ok.

1500 (4-7 małżeństw w każdym kręgu). Zasadniczo w każdej diecezji jest para odpowiedzialna za ten ruch. U niej też można szukać szerszej informacji czy też możliwości włączenia się do jakiegoś kręgu na swoim terenie. Natomiast Centralna Diakonia KD mieści się w

Krakowie przy ul. Kr. Jadwigi 148 (tel.:37.38.00). Tutaj w Paryżu, dopóki nie ma jeszcze analogicznych zespołów, chętnie służę pomocą w dostępnym mi zakresie.

Ks. Stanisław RABIEJ

OGŁOSZENIA - OGŁOSZENIA - OGŁOSZENIA - OGŁOSZENIA

Podróże do Polski

- * **AWEX.** Najtańsze przejazdy autokarem marki Setra do Poznania, Łodzi, Kielc, Sandomierza, Lublina. Cena 390F; A.R. 690F. Informacja, rezerwacja codziennie (8.00-22.00). Paryż, tel. 60.11.87.24. Zapraszamy!
- * **AMIGO - TOURIST** - w niedzielę przejazdy autokarem do: Wrocławia, Opola, Katowic, Krakowa. Cena 370F; AR - 650F. Inf. i rez. Paryż tel.: 60.11.87.24 lub 43.88.06.98 codziennie (8.00-22.00). Zapraszamy!
- * **AWEX AGROKOMPLEKS** w niedziele, środy, piątki do Lublina, Kraśnika, Stalowej Woli, Tarnobrzega, Sandomierza. W niedziele do Poznania, Łodzi, Piotrkowa, Kielc. W środy do Wrocławia, Opola, Krakowa, Tarnowa, Rzeszowa. W piątki do Wrocławia, Piotrkowa, Radomia, Puław, Rzeszowa. Tel. 43.38.67.29.
- * **NOCNA PODRÓŻ.** Najtańsze przejazdy autokarem (z W.C.) do Wrocławia, Katowic, Krakowa i Rzeszowa, w każdą sobotę. Cena: 300 F. AR 600F. Rezerwacja tel.: 43. 41. 77. 30
- * **PRZEJAZDY** - przesyłki - błyskawiczne przekazy. Paryż - Rzeszów - Paryż. Najszybciej, najtańiej. Tel.(1)43.96.50.41.
- * **Nowość - PARTNER** regularna, legalna linia, zawlezie Was do Polski Południowej pod adres zamieszkania w każdą sobotę o 10.00; mini-bus Ford (nowy) - już po 12-godzinach na granicy. Gratis **6-podróż**; napoje gorące. TEL. 46. 30. 49. 58 codziennie od 18.00 - 23.00. Wygodnie Szybko. Zapraszamy!

Polskie wędliny

- * **MANOREK**, producent polskich wędlin poleca swoje wyroby w każdą środę i niedzielę rano na targu w Les Lilas (200m M° Mairie des Lilas) oraz we wtorki, czwartki i niedziele na targu w Aulnay s/s Bois, na przeciwko RER Aulnay s/s Bols. Informacje tel. 43.05.97.36.

Polska piekarnia

- * **POLSKA PIEKARNIA** zaprasza codziennie (oprócz niedziel) od 6.30 do 21.00. Polskie pieczywo i ciastka. Przyjmujemy zamówienia na uroczystości rodzinne. 18, rue Vieille du Temple - 75004 Paris, tel.: 42.78.38.25. M° St Paul lub Hotel de Ville.

Praca

- * **Cherche J. F. au pair** a partir septembre dans famille 5 enfants. Tel: 47.21.75.67. a partir 19/08.

Nieruchomości - Lokale

- * **Sprzedam nowy dom** 2 piętr. z działką 1600m² ogrodzony, nadający się do eksploatacji handlowej. Wyposażony dla 2 rodzin. 3 garaże, centralne ogrzewanie Chętnie zamienię się na studio - 2 pokojowe w Paryżu. Cena 350.000.FF. Pisać: Stefan Stoński ul. Piłsudskiego 14, 83-341 GOWIDLINO woj. Gdańsk (Kaszuby) tel.:19-48-58-81.68.53
- * **Sprzedam dom** jednorodzinny koło Kraśnika, woj.Lublin - ok.110 tys.FF; tel.: 46.83.06.82.
- * **Nowe mieszkania** do sprzedaży lub wynajmu w centrum Radomia (250-tysięczne miasto, 100 km. od Warszawy) - Blok na 4.5- tys.m2 terenu - ogrodzonego i strzeżonego całodobowo; parkingi. Cena: zakupu - od 280\$/m2 + 7% TVA (do końca 1993 roku TVA = 0%); wynajm - od 200\$/mies.. Informacje: ZUSAN, ulŚwierkowa 32, 26-600 Radom, Polska; tel/fax (19.48. 48.) 508.10.

Usługi

- * **TANIE NOCLEGI** w Gdańsku - **HEBERGEMENT** a Gdansk - 60 FF/nujt. Tel.(1)46.27.89.05. au tel.(19.48. 58)56.81.85.
- * **Ste EDKO, 45160 OLIVET** - szlifowanie, lakierowanie parkietów. Gwarancja jakości usług - assurance decennale. Region Paryski I w promieniu 60 km od ORLEANU - koszty przejazdu gratis. Tel. 38.69.29.49; Fax. 38.63.49.90.
- * **Installation électrique** - pas cher. Tel. 46. 82. 32. 13
- * **Fachowiec z doświadczeniem** we Francji - proponuje niedrogo, estetyczne "rozwiązania" mieszkań (łazienki, kuchnie) - "trompe l'oeil", kolorystyka. Tel.46.67.34.98.
- * **Usługi tłumaczeniowe.** Wykonuję w krótkich terminach, tłumaczenia z języka francuskiego na polski, tekstów: 1) użytkowych, 2) prawniczych (prawo cywilne) 3) z zakresu ochrony środowiska, 4) sprawozdań medycznych. Zamówienia przyjmuję telefonicznie w środy, piątki, soboty, w godzinach od 18.00 do 21.00. telefon: 39.57.43.55
- * **Język francuski** lekcje, tłumaczenie. Tel.:48.41.39.84 od godz. 21.00

KOMUNIKATY - KOMUNIKATY - KOMUNIKATY - KOMUNIKATY

Towarzystwo Opieki nad Polskimi Zabytkami i Grobnami Historycznymi we Francji

dziękuję serdecznie Wszystkim,
którzy zechcą wesprzeć jego działalność.
Towarzystwo nie posiada innych źródeł dochodu
jak dobrowolne składki i dary.
Składka roczna zwykła - 80 F.
Składka roczna dobroczyńcy - 250 F
Nr Konta: CCP 13.775 Paris
Czeki bankowe i pocztowe na nazwę:
Towarzystwo Opieki nad Polskimi Zabytkami
i Grobnami Historycznymi
we Francji można przysyłać na adres skarbnika:
Emmanuel NOIROT, 95,rue du Bac, 75007 PARIS

FUNDACJA JANA PAWŁA II WE FRANCJI

zwiedza w tym roku, od 10 do 17.10.93, Portugalię,
zatrzymując się 2 dni w FATIMIE - w rocznicę objawień Matki Bożej.
Podróż do Portugali samolotem.
Zgłoszenia przyjmują:
Ojciec Kuroczycki OMI, Maison Familiale,
376 rue Ballarquet 62780 STELLA-PLAGE Tel. 21.94.73.65.
I Kaczmarek Helena,
16 rue Dunkerque 62540 MARLES LES MINES Tel. 21.27.13.76.

Z OKAZJI 15-LECIA PONTYFIKATU OJCA ŚW.

6 dniowy wyjazd do Rzymu
Od 14 do 20 października 1993r.
Wyjazd koleją z Lens.
Cena podana zostanie w późniejszym terminie.

ZGŁOSZENIA PRZYJMUJĄ:

NATANEK Bolesław
3, rue Mollere
62680 MERICOURT

KARASIŃSKA Helena
30, Les Saules
62210 AVION

Szkoła Polska w Paryżu przyjmuje uczniów na rok szkolny 1993/94

W Szkole Podstawowej i Liceum Ogólnokształcącym realizowany jest:
- program szkoły krajowej (pełny - obejmujący wszystkie podstawowe przedmioty ogólnokształcące)
- oraz program uzupełniający do szkoły francuskiej (obejmujący - j. polski, historię Polski i geografie Polski).
Uczniom szkół francuskich umożliwila się równoczesne uczęszczanie do Szkoły Polskiej przez odbywanie zajęć w środy i soboty.
Szkoła prowadzi również kształcenie w systemie korespondencyjnym.
Od września 1993 r. będą również prowadzone przy szkole kursy języka francuskiego oraz polskiego - dla młodzieży i dorosłych.
Zgłoszenia do Szkoły Podstawowej i Liceum Ogólnokształcącego można przysyłać pocztą do 30 sierpnia 1993 roku. Do podania należy załączyć świadectwo ukończenia klasy poprzedniej oraz fotokopię dokumentu potwierdzającego uregulowanie spraw pobytowych rodziców.
Do klasy pierwszej Liceum przewidziany jest egzamin wstępny w dniu 8 września 1993 roku.
Ze względu na warunki lokalowe - ilość miejsc ograniczona.
Adres: Szkoła Polska - 15, rue Lamande - 75017 PARIS, Tel.: 42. 28. 66. 38

DO POLSKI TYLKO Z POLKĄ!

POLKA

25, RUE ETIENNE DOLET
75020 PARIS - M° Ménilmontant

Tel. 43.49.51.85.

LICENCJONOWANE LINIE
LUKSUSOWYMI AUTOKARAMI

z: Paryża, Lens, Douai, Valenciennes, Cambrai,
Reims, Metz, Freyming-Merlebach

do: GDAŃSKA, WARSZAWY, RZESZOWA, Poznań,
Sopot, Grudziądz, Toruń, Bydgoszcz, Gniezno,
Zielonej Góry, Kutna, Konina, Białegostoku, Kielc,
Ostrowi Maz., Lublina, Puław, Radomia, Łodzi,
Wrocławia, Opola, Strzelec Op., Gliwic, Zabrze, Gdyni,
Bytomia, Chorzowa, Katowic, Krakowa, Tarnowa,
Stalowej Woli, Sandomierza, Tarnobrzega, Mielca,
Bielska-Białej, Czechowic, Pszczyny, Tych, Częstochowy.

WYJAZDY: WTOREK, CZWARTEK, PIĄTEK, SOBOTA, NIEDZIELA

PACZKI DO POLSKI

Biuro otwarte od wtorku do soboty
od 10.00 do 12.00 i od 14.00 do 18.00
w niedziele: od 10.00 do 14.00

Tel. 43.49.51.85.
Siret 325 776 003

Copernic

La Pologne en direct

TRANSPORT

SERWIS EKSPRES (24 h chrono) - TRANSPORT DROBNICY
PRZEWOZ MIENIA + SPRZEDAŻ H.T.
ART. GOSPODARSTWA DOMOWEGO, HI-FI.

PACZKI DO:

POLSKI (wyjazdy w każdą niedzielę)
UKRAINY, LITWY, ŁOTWY, ESTONII,
ROSJA - MOSKWA, ST. PETERSBURG (w promieniu do 50 km)
KRÓLEWIEC (część Rosji wcięty pomiędzy Litwą a Polską)

Paczki dostarczane są do rąk własnych za potwierdzeniem odbioru.

COPERNIC

6, Rue des Immeubles Industriels
75011 Paris - tel. 40.09.03.43 M° NATION
Od 10.00 do 18.00 każdego dnia

PRAWNIK - VIVA FOLAND - Tel.: 45.86.39.23

udziela pomocy - prawo francuskie i polskie
handlowe (tworzenie spółek, księgowość, podatki); administra-
cyjne (regulacja pobytu); obrót nieruchomościami (kupno-
sprzedaż); spadkowe; karne; rodzinne (rozwoły, adopcje)

Przyjmuje na umówione spotkania

Domy Polskiej Misji Katolickiej w:
Lourdes i La Ferte sous Jouarre

przyjmą osoby, które chciałyby wieczór swego życia spędzić
w tych uprzywilejowanych miejscach (park, opieka sióstr
zakonnych, bardzo dobre warunki utrzymania).
Zgłoszenia proszę kierować do Rektora Misji.

BIURO PORAD I TŁUMACZEŃ

W.A. KOCZOROWSKI

Ekspert Sądowy Tłumacz Przysięgły
przy Sądzie Apelacyjnym w Wersalu

90, Rue Anatole France
92290 Chatenay Malabry - Tel. 46.60.45.51.

lub
4, Villa Juge - 75015 Paris
Tel. 40.59.42.71 - Fax 40.59.83.62.

Formalności prawno-administracyjne, notarialne,
asystowanie w sądach i urzędach, redagowanie
aktów, podań, pism, tłumaczenia urzędowe.

RADIO VATICANA

Program w języku polskim
na fali 6248 kHz (49m)

Godzina	Transmisja	Jak często
06.00	Powtórka	Codziennie
14.15	Dziennik	Codziennie
16.30	Msza św.	W niedzielę i święta
20.20	Audycja włeczorna	Codziennie

NA TYDZIEŃ MIŁOSIERDZIA

Ofiary z parafii

Calonne - Ricouart
Bractwo Żywego Różańca 870 F

Ofiary indywidualne

ks. NIERUCHALSKI Jan 100 F
GALBIERCZYK Roman 400 F
N.N. 1000 F
ŁOJEK K. 100 F
FABIAŃCZYK Ignacy 100 F

Ofiarodawcom serdeczne "Bóg zapłać".

Dalsze ofiary prosimy przysyłać pod
adresem Mission Catholique Polo-
naise - 263bis, Rue St Honore -
75001 Paris - wpłacając na CCP
1268-75 N Paris lub czekiem i
zaznaczając:

Na Tydzień Miłosierdzia".

NUMER
ZŁOŻONY DO DRUKU
18 sierpnia 1993 r.

GŁOS KATOLICKI
VOIX CATHOLIQUE
TYGODNIK POLSKIEJ EMIGRACJI

Wydawca:

Polska Misja Katolicka we Francji

Adres Redakcji:

263bis, rue St Honore - 75001 PARIS
Tel: (1)40.15.08.23 - Fax: (1)40.15.09.64
CCP 12777 08 U

Dyrektor publikacji:

Ks. Rektor Stanisław Jeż

Redaktor:

Ks. dr Wacław Szubert

Zespół:

br. Władysław Szyrakiewicz, Paweł Osikowski

Materiałów nie zamówionych redakcja nie zwraca.
Redakcja zastrzega sobie prawo dokonywania skrótów.
Redakcja nie odpowiada za treść ogłoszeń.

Druk:

INDICA

27, Rue des Gros-Gres - 92700 Colombes
tel. (1) 47 82 32 32

Warunki prenumeraty:

Francja: pół roku - 130 F, rok - 250 F
CCP 12 777 08 U Paris

Belgia: pół roku - 800 FB, rok - 1500 FB

P. Bronisław Dejneka - Rue Jourdan 80

1080 Bruxelles - CCP 000-1637856-11

Niemcy: pół roku - 43 DM, rok - 85 DM

Commerzbank Hannover, BLZ 250 400 66

Głos Katolicki, Konto N° 7911 77900

COMMISSION PARITAIRE N° 60593

NIKT NIE ZAUWAŻYŁ

Zabarwione prawdziwym niepokojem, a może i ciekawością pytania o kondycję Chińczyków, o to - czy aby trzymają się mocno - nie są czymś specjalnie oryginalnym, ani w polityce międzynarodowej, ani wśród militarystów, ani nawet w literaturze pięknej, aby wspomnieć na Wesele - Wyspiańskiego. Jak świat światem ludziska interesują się tym egzotycznym krajem. Odkąd obcy zapuścili się za ... chiński mur i, delikatnie mówiąc, wynieśli stamtąd różne *przemysłowe* i *naukowe* tajemnice, nie mówiąc o *zburzeniu* tamtejszego spokoju, odtąd Europejczycy nie mogą spać spokojnie. Obok fascynacji pojawiają się regularnie, dodajmy uzasadnione, obawy - czy aby Chińczycy, ten monstrualny naród o obcej mentalności i *starej* kulturze, nie wychynie zza swojego grubego muru i bosko nie przydrepce do Europy wyrównywać sobie *jedwabne* długi moralne, lub realizować nowe imperialno-komunistyczno-demograficzne podboje. Wyobrażenia mieszkańców Europy zawsze była podatna

na wizję milionowych rzesz żółtych, skośnookich azjatów zalewających kolejno ich kraje i jak mrówki zadeptujących rachityczną Europę wraz z bladymi jej tubylcami. Malowniczy *image* żółtego potopu podsuwają także usługowe massmedia aplikując sugestywne reportaże.

Jednak nikt chyba nie przypuszczał i nie przewidział, że inwazja *skośnookich, żółtych mrówek* może nastąpić metodą niekonwencjonalną, bez zbrojnego przemieszczania się ludowych mas i niedostrzegalnie. Tymczasem zanim obejrzelismy się w całej dumnej Europie i europopochodnej Ameryce, Azjaci, a zwłaszcza Chińczycy, przez nikogo niezauważeni i niezatrzymywani, już swoją inwazję przeprowadzili. Fakt, nie przyszli sami, zadziałali za pośrednictwem rzeczy martwych, przysłali w zastępstwie, równie skuteczne *przedmioty* - najwycyżniejsze towary. Obejrzyjmy się wokół nas, Chińczycy od dobrych kilku lat sukcesywnie zalewają i ...z dużą łatwością zalali *hermetycznie zamkniętą, samowystarczalną europejską Dwunastkę*. Bez ryzyka większego błędu trzeba powiedzieć, iż np. we Francji nie ma sklepu, instytucji, magazynu, z których nie wylewałaby się chińszczyzna, tanie towary *made in Chine*. Co gorsza krótkowzroczni (a może właśnie dalekowzroczni) kapitaliści-produccenci zachodni, robią wszystko aby szybko i do reszty pogrzyźć rodzimy przemysł i handel, aby oddać się w żółte ręce. Inwestorzy zachodni zamykają pospiesznie fabryki

w Europie i z zapalem inwestują w darmową praktycznie siłę roboczą spod Pekinu. W Europie, a w tym we Francji, dotkniętej recesją, zamykane są fabryki, sklepy, zakłady, firmy, ludzie setkami tysięcy idą na bruk. Czy będą ich stać aby kupić choćby chińskie *portki*, czy koszulę z jedwabiu? Nikt i nic nie jest w stanie oprzeć się chińskiej inwazji, ani europejskie produkty, ani handlujący nimi sklepikarze. Chiński komunizm - *rynkowy* (taki mutant z zakresu ekonomii) doskonale zaadoptował się do obecnej sytuacji w świecie *poza murem*. Żółci komuniści zamiast kupować od kapitalistów na kredyt przysłowiowy - leninowski sznur do szubienicy, sami go produkują, w fabrykach wybudowanych przez *imperialistów*, korzystając jedynie z rodzimej *ludowej* - niewolniczej siły roboczej. Aż śmieszne, że bardzo liberalne demokracje Zachodu wcześniej nie zauważyły grożącego im gospodarcom zagrożenia, kiedy, najpierw Japonia, a potem tzw. *azjatyckie tygrysy* wchodziły, wlewały się ze swoimi wyrobami na ich wolne(!) rynki. Teraz kiedy azjatycka inwazja jest faktem, zważywszy twarde prawa rynku i pieniądza, będzie niezmiernie trudno konkurować skutecznie z chińską masą (w sensie dosłownym - masą) towarową.

Cóż, Europejczykom, pracującym *na pół etatu*, pozostało jeszcze na pocieszenie dostarczanie Chińczykom firmowych pudełek z nazwami renomowanych firm.

Paweł OSIKOWSKI

POLSKA-FRANCJA ŚWIAT

SCENA PLASTYCZNA Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego była jedynym polskim zespołem, który wystąpił w tym roku na festiwalu teatralnym w Awinionie. Występ został zauważony przez publiczność i krytykę, co jest tym cenniejsze, że Leszek Mądzik - założyciel i dyrektor teatru opowiada w swych przedstawieniach o najważniejszych problemach egzystencjalnych. A mówi o nich z perspektywy chrześcijańskiej.

Scena Plastyczna powstała w latach 60-tych, kiedy Mądzik był scenografem i współpracował między innymi z Mieczysławem Kotlarczykiem - dyrektorem Teatru Rapsodycznego, przyjacielem Papieża Jana Pawła II.

Wymyślił teatr bez aktora w klasycznym tego słowa rozumieniu, bez tekstu, bez literatury, teatr operujący dźwiękiem, ciemnością, światłem, ruchomymi powierzchniami, przedmiotami. To one

opowiadać mają i symbolizować historię człowieka.

Mądzikowi zależało na wykreowaniu zupełnie nowego kontaktu z publicznością, zbudowanego nie z intelektu, lecz z emocji, wrażeń, napięć. Czyli z tego, o czym na codzień niewiele się mówi.

Na festiwalu w Awignonie, Scena Plastyczna zaprezentowała dwie krótkie 40-minutowe sztuki *Wrota* i *Tchnienie*. Obie wpisały się w bardzo oryginalny cykl zatytułowany *DARK/NOIR*. Cechą wspólną 8 sztuk tego cyklu był fakt, że rozgrywały się w niemal całkowitej ciemności. Idea zapożyczona została od Andersa Heinecke - niemieckiego dziennikarza i artysty, który przed laty zajmował się swym przyjacielem, ośleplonym wskutek wypadku samochodowego. Osiągniwszy swój cel, którym była reedukacja niewidomego i przygotowanie go do nowej pracy, Heinecke nabrał ochoty do roztoczenia opieki nad innymi ludźmi w podobnej sytuacji. W 89 roku, zrealizował swój pierwszy spektakl, pomyślany specjalnie dla niewidomych: *Dialog w*

ciemności. Jeździ z nim po całej Europie, gdzie sztukę widziało już 100 tysięcy osób.

Ciemność jest nie tylko symbolem śmierci. Może zupełnie nieoczekiwanie pomóc nam w odkryciu takich zmysłów jak: węch, dotyk i słuch, które w epoce wszechobecnych obrazów, zdominowane zostały przez wzrok. Przedstawienia używające środków wyrazu odwołujących się do tych zapomnianych zmysłów, a nie do intelektu i racjonalnego pojmowania rzeczywistości, trafiają do każdego, bez względu na jego pochodzenie i narodowość. Są uniwersalne. Z tego też powodu, Scena Lubelska KUL-u bardzo dużo podróżuje, prezentując swe spektakle dosłownie wszędzie. Ale ponieważ wystawia zawsze w małych salach, bo pomyślana została dla kameralnego grona, to znana jest jeszcze niewielkiej liczbie ludzi. Miejmy nadzieję, że, po części, dzięki występom na festiwalu awiniońskim, usłyszy o niej szersza publiczność.

Anna RZECZYCKA-DYNDAL